

Mahjas Weefis

Ur. 14.

Rigā, 7. aprīli 1910. g.

55. gada gabjums.

Ģehklas eespāids un rāšču.

Dr. philos. P. Sālijča.

II.

Labai ņehklai, tā to ņinatniņti iņmeġinajumi un prak-
tiņti peedņihwojumi peerahdijuschi, miņņiġ eespāids un rāšču.
No noderigāto ņehklas sortu iņwehles ween jau war atkarātees
wiņa ņaimneezibas eeneņġiba. Labatā, apstāhkeem peeme-
rotatā ņehkla peġ ņemkopibas profesora ņon Rūmtera uŶ
ņinatniņtu iņmeġinajumu pamata taiņta ņlehŶeena eenes
pat augstās rentes teŶu wairā, t. i. ar ziteem wahrdeem,
wina mums ņemi dod par brihwu, atŶwabina muŶs no
ņemes rentes. Labai ņehklai un rāšču ne maŶat labwehliġs
eespāids kā labai ņemes iŶstrahdaschanai, meŶŶloŶchanai waj
pareiŶai augu mainai. Mums tapeġ, lai pazeltu muŶŶu
wahjās rāščas, nepeezēŶami jarauga atraŶt noderigātās,
muŶŶu apstāhkeem peemeħrotātās labibas sortes un tad
weeniġi tās audŶinat. Bet, ņaprotams, ka lihds ar to
meĶs arī nedriħŶtam aiŶmirŶt rāzionalu ņemes iŶstrahda-
Ŷchanu, rāzionalu meŶŶloŶchanu un pareiŶu augu mainu,
jo weeniġi wiŶu to eewehrojot, t. i. weeniġi ar labu ņehklu,
labu ņemes iŶstrahdaschanu, labu meŶŶloŶchanu un pareiŶu
augu mainas kaħtibu meĶs panāħŶim un nodroŶġinaŶim
eespeġjami augstātās jeb tā ņauktās maŶŶimalrāščas. Kā
lai nu meĶs teekam pee labatām, noderigātām labibas
sortem? Jaunu, noderigu labibas sortu iŶaudŶeŶhana un
pat wezu labibas sortu uŶlaboŶchana naw weegla leeta.
Ne katrs, pat ne katrs agronomŶs to ņpeġi. Tur, kā
Ziiches politeħniŶtā iŶstitutā ņemkopibas profesors Dr.
Antons Nowaġkis iŶŶakaŶ, „par wiŶām leetam wajaga
eewiŶrinatās aġs, weiklas roŶas, leetpratibas, laika un
iŶturibas un iŶmeġinajumu lauku ar daschadeem eerih-
ġumeem.“ Tā tad wajadŶiġi labi eerihkoti iŶmeġinajumu
lauki un par wiŶām leetam nopeetni peħtneeki, kaħdu wis-
pahri koti maŶ un kaħdi pat aħrŶemēs, kur til dauds ņem-
kopibas augŶŶkolu un jau kaħds miŶsums iŶmeġinajumu

lauku, tilai wiŶai retumis ņastopami. Rōrniġe un Werners
to labibas audŶeŶchanas mahzibas graħmatā („Handbuch
der Getreidebau“) peem. kweeŶchu warietatu (paŶugu) ween
uŶŶlāita 22 un kweeŶchu sortu pat 348. Naw arī pawiŶam
eespeġjams kuru katru labibas sorti pahrlabot un padarit
par rāščigu. „KātrŶ audŶeŶchanas meġinajums“, tā ņaka
profesors Nowaġkis ņawā „Anleitung zum Getreidebau auf
wissenschaftlicher und praktischer Grundlage“ (zeturtā pah-
labotā iŶdeuwuma 158. lapp.) „ir weltiġs, ja audŶinaschanai
iŶwehletai labibas Ŷugai nepeemiħt teekŶmes un ņpeġjas
uŶlabotees.“ Ja nu weħl eewehrojām, ka wiŶi Ŷlawenee
ŶchewālĶe („Chevalier“) meeŶchi, kuri tagad iŶplatijuschees
daudsās ņemes, zeħluŶchees un eeaudŶeti no weena paŶcha
meeŶchu grauda, tad nebuŶs grūħti noŶaħrŶi, zik dauds
praħta, puħtu, iŶturibas un laika wajadŶiġs, lai iŶaudŶetu
jaunas, deriġas labibas Ŷugas. Bet to wiŶu leetprateġs
ŶŶtematiŶti riħtodamees war panāħt, par to kā peerahdij-
ums lai weħl noder ŶelofŶaiŶ: profesors Wohltmans
1893. gadā Ŷelodams pa Ameriku kaħdā kweeŶchu laukā
noplūħz daschas wahrpas. UŶ Ķiropu wiŶŶ no Ŷechem
kweeŶcheem paneħma lihdsi daschus gramus, kuruŶ Ŷlawenais
ņehklu audŶinatājs Zimbals 1894. gadā eeseġja Ķrōms-
dorŶā. No ĶrōmsdorŶā eeseħteem kweeŶcheem profesors
Wohltmans iŶmeħleja 3 wahrpas, kuru graudus 1895. g.
eeseġja PopelдорŶas iŶmeġinajumu fermā. 1896. gadā
turpat PopelдорŶas iŶmeġinajumu fermā nu iŶŶeġja wiŶus
Ŷcho triju wahrpū rāščotos graudus. Prof. Wohltmans
jau tani pat 1896. gadā nowehroja, ka dascheem Ŷahdeem
kraħŶa Ŷilganāka, dascheem Ŷakāka. Ar paŶahwigas ŶħĶiro-
Ŷchanas un iŶŶaŶes palihdsibu profesors Wohltmans ar laiku
iŶaudŶināja diwas atŶewiŶŶlas jaunas kweeŶchu sortes,
kuras wiŶŶ noŶauza par Ŷako un Ŷilo damu. Ameritani
luħl to kweeŶchu sorti, no kuras wahrpam profesors Wohlt-

mans bija isaudsinajis šalo un šilo damu, bija faukufchi par „Signora“, kas nošimē kundst, damu. Weenu no fchis „Signoras“ (senjoras) meitam, šilo damu, kura wispahri israhdijses par rashigafu, nekā winaš otrā mahša — šafā dama, 1908. gadā, kā waretu peesihmet, ismehginaja ari Šelabmuischā (Dobeles aprinki, Kursemē). Šadiht tur šhee kweefchi gan fadihga škaišti, bet, deemšehel, tahrpi un faufums fanahkufchos afnus pagalam isnihzinaja, tā kā „šilā dama“ gribot negribot bija jaisar.

Noderigafu, apstahkeem peemehrotaku labibas sortu israudšichanas šinā mums beš šchaubam buhs jaeet pa to pašu zeku, kuru gahjuschi Watar-Giropas semkopji, kuru ismehginajumi un peedšihwojumi mums warēs noderet par labu mahzibu. Weena otra Watar-Giropā eeadseta waj ušlaba labibas sorte drošchi ween noderēs beš ka tahlat ari mums. Šr jau Watar-Giropā daudš tahdu weetu un apgabalu, kuru klimatš, leetus daudsumš, semes

fastahws lihdsigi muhsu dšimtenēs daščadu apwidu šimatam, leetus daudsumam u. t. t.

Tahdu Watar-Giropas apgabalu pahrlabotās rashigalaš labibas sortes buhs noderigas ari pee mums. Un peedšihwojumi ar daščām labibas sortem to ari jau apstiprinajufchi. Muhsu pirmais darbs tapehš ismehginat rashigafu Watar-Giropas labibas sortu noderibu muhsu dšimtenē. Tas weeglakš darbs un šchimbrisham wairat pa muhsu špehjam nekā pehtneezifkaiš, jaunu fugu isaudšinašchanaš un efošcho fugu pahrlabofchanaš darbs. Šr laiku, šinamš, warēs stahtees ari pee šchi leelā darba. Bet wispirms isleetojami ahrsemju semkopju un šinatnu wihru lihdsichinejee ismehginajumi un panahkumi. Nahkofchā numurā tapehš apstatišim: kahdas labibas sortes Watar-Giropā, ihpahchi Wahzija, kā muhsu tuwakā kaiminu walsti, israhdijschās par rashigakām un kahdām sortem pee mums wislabatā isredse.

Šwaigšchū pafaule.

Profesora Dr. Šermana Š. Kleina.

(Šurpinajums.)

VII.

Kofmifkeemiglas plankumi.

Sahkums un beigās, dšihwiba un nahwe neaprobeschojas nebuht tikai ar muhsu semes organiskām buhtem, bet ir robešču punkti kahdam wisparejam attihstibas litumam, kuram wišs ir padots un kufsch walda pat par debefš swaigšnem. Gan muhsu gars teef dšiki aistustinatš, kad mehš domajam par to, kā faule, mehnešs un swaigšnes, kuruš mehš tagad redšam, ir mineti jau wiswezakajos zilwezes uššimejumos; wini leekas augštat stahwofchi par laiku un leetu mainu. Kofsch tām pelekajām miglas deenam, kad pirmo reis zilweka kahja štaigaja pa semes wirfu, ir muhsu planeta — semes sejs manami pahrweidojees: kalni ir nogrimufchi un upes radufchās, falas ir noščkihufchās no zeetsemes un muhscha mešchi isplehtufchees tur, kur agraf bija stepes; tautu audšes ir no tumšas isnirufchās un atkal ašmirštibas juhrā nogrimufchās, bet netrauzetas no wiša štaigā swaigšnes šawus augštos zekus, šchodeen kā watar un rihtu, kā preefch gadu miriadeem. Tapehš ar teešibu šala dšejneekš, kā wišs sem faules paeet, bet šinatne te peebilst: ari debefu swaigšnes ir pahrejoščas parahdibas, winām ir šawa ihpatneja dšihwe un tai ir ari aprobeschots ilgums. Tikai muhsu pašu buhtibas ihšums leef mums tizet par pastahwibu un nemainišchanaš, kamehr pateefšbā ir tikai maina un attihstiba. Šilweku kultura ir kā ušlejoščas faules štara ušleefmojumš pehš ilgas un dšikas nakšs. Peedšihwojumi mahža, kā normals zilweka dšihwibas ilgums ir apm. 70 gadi; ja nu mehš tikai nemam 40 paaudšes atpakal pagahjibā, tad atrodamees jau wispahrejas mešchonibas widū un ja wehginam eedomatees kas no tagadejeem zilweku eefahrtojumeem wehl buhs atšizees

pehš 40 paaudšem, tad mums šafaka: drošchi ween maš waj ari nekas. Drihšā zilweku eefahrtojumu pašuchana mums kā spogulš rahda debefu kermenu nemainišchanaš, kahdas pateefšbā nemas nawa. Preefch pafaules kermenu buhtibas tuhštofch gadeem nawa, protams, leelakas nošihmes kā minutem zilweka muhschā; tomehr laiks nestrej beš eepaida garam ari swaigšnem, kuras gresno nakšs debefš, ari tām ir šawa jauniba, šaws seedu laiks un isnihkšana.

Še daščs jautās, kā gan zilweku dšimumš, kuram tit ihšs muhschš, war špreest par pafaulu zelfchanaš un bojā eefchanaš, par swaigšchū šstemu attihstibu, kuru muhschš neišmehrojami ilgakš par semes muhschu? No perfonigaš atšinas par wefelu rindu pahrmainu pee swaigšchū debefš, protams nē, bet leelais pehtneekš Šr. Wilhelmš Herščhels, kufsch wispirms mahzija zilweka šlatu luhtotees debefu telpu dšelmēs, kā mehš šinam, rahdija, kā no milšigā pulka blakus pastahwofchām šinamu debefu kermenu formam war špreest par mineto kermenu pastahwigu atihstibu un winu šetjošcho izzelfchanaš. Tahdi debefš kermenī ir ari tā fauktee kofmifkeemiglas plankumi. Šau preefch Herščheta tika atklahtš neleekš daudsumš miglas plankumu, fewiškki šchaš wiršeenā darbojās 18. gadu šimtena pehdejā žeturkni frantščhu astronomš Mešjers, bet tahšflati, kuruš wiščch leetoja, nebija deefgan štipri, lai wispah waretu atrast daudšus miglas plankumus. Kad pehš tam 1779. g. šahla Herščhels pehtit swaigšchū debefš, wiščch atrada, kā Mešjera atrasteem miglas plankumi wina leelajos instrumentos gandrihš wišš israhdijās par swaigšchū pudureem, bet škuwa redšami pulks zitu, par kureem lihdi tam laikam neweenam nebija ne jaudas. Herščhels tapehš

gadeem ilgi turejās pee ta eeflata, ka wiß miglas plankumi ir wißpahrigi tikai toti tahlu stahwoßchi swaigßchnu puduri, kuri par tahdeem ari israhditos, ja buhtu apluhfojami ar peeteefoßchi leeleem telefcopeem (tahßßkateem).

Tad 1790. gadā wißßch atrada kahdu masu swaigßni, kura bija apnemta no leelas, wahji spihdoßchas atmosferas un nahfoßchu gadu laitā wehl wairakas tahda pat ißßkata swaigßnes. Scho swaigßchnu gaismas atmosferas bija pilnigi rinķa apakumā un til mißlas un maigas, ka domas par to, ka tās pastahwetu no swaigßnem, nemas newareja rastees. Lihßß ar to bija peerahdita pateefas kosmißkas miglas, mirdoßcha pasauku twaika ekßstenze un atwehrtß zefßch jauneem neaptiverameem pehtijumeem. „Schiß miglas swaigßnes,“ ißßauzās Herßchels, „noderēs mums par atflehgam preeßßch zitu pasauku telpu noßlehpumu pilnu parahdibu ißßibinaßchanas.“ Scho swaigßchnu miglas apfegu leelā lihßßiba ar leeleem ißßißifufcheem miglas plankumeem, kuros ne sihmes nawa no swaigßnem, pastaidroja winam, ka schi kosmißkā migla naw nepeezeßchami atkariga no swaigßnem, bet parahdas pasaules telpā ari patstahwigi; tāpat ari, ka wina ir p a f ç h p i h d i g a. Tahdas miglas, tā wißßch nobeids, ir dihgti, no kureem zaur peeaugoßchu fabeefßchanos ißßekas swaigßnes. Bet tahda starpiba starp azis duroßchos skaidras stahwu swaigßnes gaismu un bahlo, ißßpluhdußcho, beeschi besweidigo miglas plantuma mirdoßsumu? Neweens nenoleegß mißßigo daschadibu pee abejām debefßß fermenu klasem; tomehr Herßchels norahdija, dibinadamees uf saweem pehtijumeem, ka ir wesela rinda pahrejas formu no neßkaidras besformas miglas lihßß tahbai, kuru apluhfojot zaur tahßßkату newar noteikt, waj ta ir migla waj swaigßne. Scho pahrejas formu ußßlaitißchānu wißßch eefahla ar toti leelu un neßpoßchu miglu apraßsteem, kuras toreiß wareja redset weenigi ar wina leelajeem telefcopeem. Scho miglu pulks ir til leels, tā Herßchels ißßteizās, ka wißßch pahßßpehjtot zilweta sapraßchānu. Un tomehr Herßchels wehl ne tuwu nebija redsejis wißßas schißß schkiras miglas, kuras atrodas pee debefßßim. Ar tagadnes leelo fotograßißto tahßßkату un wißßai juhtigo momentplatu palihßßibibu daschadās weetās pee debefßßim ir atrasti plaßchi ißßsteepti miglas plankumi, kuri teefchi ar azim pat zaur wißßleelafajeem tahßßkateem nebija famanami. Tahdas fewißßki smalkas miglas masas welkas gandrißß par weselām swaigßchnu sihmem netizami leelos plaßchumos. Winas ir til maigas un neßpodras, ka winas bes noteiktām robescham un tikai ar wißßai miglainu atßpulgu parahdas uf fotograßißtām platem. Swaigßnes tur stahw ißßkaißßtas tāpat tā zitās weetās pee debefßßim kur nehadas miglas naw un ißßtaifa dßßihwu kontraßtu ar miglainās materijas neßkaidribu. Nahfoßchā leelakas fabeefßchānas palahpē mehß atrodam swaigßnes nehahrtigas miglas weidos un wehl tahlaß tahdos jau pußlihßßß gaischos miglas plankumos, kuri rahda eeapatu formu. Pehdejos, tā Herßchels peeßßihmē, miglainā materija jau gatawojās fabeefßet par lodes weidigu fermeni. Wehl noteiktat tās redßams pee kahdas miglas plantumu schkiras, kuri ir apati un widū labi ween gaischaki un tā fabeefßchāna turpinās, pee kam lihßßß ar to miglas plan-

kumu seelums famafinas til tahßß, ka sawā ißßßatā ir lihßßßigß swaigßnei. Pilnigā neweenlihßßiba starp besformas ißßpleßtu miglas materiju un swaigßni ir til ußßtrihtofcha, kala Herßchels, ka domas par pahreju no weenas uf otru gan grehti kahdam waretu rastees, ja wißßß scho formu pahrejas poßmi winam skaidri nehahwetu preeßßch azim. Tad tikai teef paßißßtama pastahwigā pahrmaina zaur peenemoßchos fabeefßchānu un noapafofchānos un tad wairß newar schaubitees, ka katrs nahfoßchais miglas materijas stahwoßllis ir kahdas darbibas fekas, kura ir zehlußes zaur kahdu kopā kaudamos speßtu — lihßßßigu smaguma speßkam.

Wißß debefßß miglas plankumi pee tam nebuht nawa waj nu wahji un bes formas, waj ari apakā weidā. Ir ari tahdi, kureem eegarena forma; daschi ißßßatās kometai lihßßßigi, wehl daschi ir spirālweidigi fagreesti un beidsot ir leelas gaischas miglas toti nehahrtigos weidos.

Kahds no gresnateem uniwerßuma jeb wißßpasaules miglas plantumeem ir redßams Oriona swaigßchnu sihmē un paßißßtams ar wahrdū „leelā Oriona migla“. Ar weentahßßschām azim ari wißßßch nawa fareßßams, jo tad wißßßch teef pahßßspehtßß no wairaku tuwumā efoßchu swaigßchnu fpoßchuma, turpretim ar labu binokli wißßßch jau maßleet fareßßams. Wißßa wina godiba ir redßama ar tahßßßkату un gandrißßß wißßß astronomi, kuru rihßßibā ir leele teleßkopi, ir ar winu nodarbojußchees. G. B. Bonds un lords Roße ir strahdajußchi gadeem ilgi pee schißß miglas sihmejumu ißßgatawoßchānas un ir dewußchi kraßßchnus noglesnojumus, bet schi brihnißßchā kosmißkā objekta pateefo ißßßtatu un ißßsto ißßplatijumu ir dewußchi wina fotograßißtee ußßnehmumi, kuri ir dabuti Harwarda un Lidās swaigßchnu luhßotawās. Pehdejos diwdesmit gados ußßnemto fotograßißu falihßßßinajumi ir rahdijußchi, ka schai laitā minetas miglas ißßßatā nawa notikußchas nehadas pahrmainas.

Wißßinterefantako miglas plankumu grupu ißßtaifa spirāl miglas. Pirmo reiß winas eeraudßßija lords Roße ar sawu mißßu teleßkopu. Gaischakā no winām atrodas Kurtu (medibu funu) swaigßchnu sihmē. Herßchels wezakais ari winu bija redsejis un apraßßtijis tā apato miglu, kura apnemta no weegla apfega un teef pawadita no neleelā tahßtumā efoßchas masakas miglas. 1845. gadā turpretim Roßes mißßu teleßkops rahdija, ka schai miglai pateefßbā ir spihdoßchas spirales weids, jeb ari wina parahdas tā gleemeschweidigi fagreesta wirwe, kuras ißßleekumi ir neweenadas formas un tāpat zentrā, tā ari paschās ahrejās dakās rahda gaischus gaismas meßßglus. Weens no scheem spirālu gaismas meßßgleem ir no Herßcheka redsetā masā migla blaßus galwenajai miglai. Wehl brihnißßchigata pehßß sawas formas ir kahda spirālmigla, kuru lords Roße ußßgahja Zefeja swaigßchnu sihmē. Te ap zentralo miglas ripu parahdas wißßaplahrt wairakas garas, polißeem lihßßßigas rotas, kuras tahlu eesteepjas debefßß telpās un kuras weetam nomanami gaischi gaismas meßßgli. Bet kas tahds miglajs patßß par fewi ir, to waretu eedomatees no ta, ka katra no schim rotam pehßß wißßmasakā pee laißschāmā aprehßßinuma ir wairak tußßßtoßchu mißßjonu juhßßchu garumā, tā tad warbuht 100 reißeß pahßßspehßß mußßu semeß attah-

lumu no faules. Bee tahdeem apstahkeem ir gan tizams, ka miglas plankumi ir dihgli nahkoscham sauku sistemam, kuras neskaitamu gadu tuhkstofchu laikā no winām atihstifees.

Bet nekahdā sinā wiif tee tehli, kuri ari stipros teleskopos par miglas masam israhdas, tahdi ari pateefibā ir. Herscheka teleskopi atrifinaja par swaigschau pudureem leelu pulku jau toreis pasihstamu miglas plankumu; daschas miglas, kuras ari tikai kā tahdas tika no Herscheka at-rastās waj redsetas, israhdijās lorda Rofes milsu teleskopā par no swaigsnem fastahwofcham, un lords Rofe ir pah-leezinats, ka wiif miglas plankumi ir attachlinati swaigschau puduri. Herscheka ufstati un pehtijumi par miglas ma-teriju pafaulēs telpā likās daudzū gadu desmitu laikā par masaf pamatoteem, bet nahkoschais rahdija, ka leelais debefu pehtneefs sawos spreedumos ir ustwehriis pilnigi pareisi, ka pafaulēs telpās blakus swaigschau pudureem pateeff pastahw ari smalkas miglainas materijas sakopojumi, kuri ir isdaliti pa neisimehrojāmām debefs telpam. Her-scheka ufstati ir pateeff brihnischkā kahrtā apstiprinajufchees ar spektrostopa un fotografistto platu palihdsibu. Spektro-

skops taifni rahda, ka daudzū debefu miglas plankumi ir loti schkidras gasu masas, kuras isfchiramš uhdenradis un helijs. — Daschi miglas plankumi ir tik moši, ka tos pat ar loti leeleem tahfstateem newar drofchi isfchirt no masam stahwu swaigsnem; schahdos gadijumos war ispalihdset spektrostops, un pateeff daschi no scheem masajeem tehleem israhdijās par kosmifšam miglas masam, pee kam winu spektrs rahdija gaischas linijas. Tas sakams sewifchki par weenu miglu schkiru, kuras isflatas kā masas apafas, bahli spihdoschas ripinas un ir lihdsigas planetu ripam; tapeh; teef ari usflatitis par planetu miglam. Winas pateeffibā pastahw no zaurspihdiga pafaulēs twana un tah-dejadi Herscheka domas, ka winas waretu buht nahkotnes stahwu swaigschau dihgli, israhdas wifai tizamas. Tomehr nedrihst domat, ka kosmifšee miglas plankumi, par kureem te runa, atrastos leela karstuma stadijā. Par to newar buht ne runa, jau tapeh; ween, ka gasweidigā materija, no kuras wini pastahw, ir ahrlahrtigi schkidra. Winu mirdsuma pateefais zehlonis mums ir nesinams, warbuht, ka tas ir elektrifšas dabas.

Rigas Lauksaimneezibas Bentrabedribas wispahrejā semkopju sapulze

18. un 19. februari.

IV.

Tahlatās debates J a u n s e m s no Salaspils norahda, ka wajagot pirmā kahrtā fstatitees uf sawu kuhli un stalli, kuri stahwot uf loti flikteem pamateem. Sewifchka wehriba japeegreeschot lopkopibai, kā ari rupjbaribas un faknu audseschanai. Peekopjot schahdu audsinaschanu semkopji wairofchot sawās kuhlīs mehflus un tee esot semkopja selta bedre. Schahdi, tahdi leeki semes gabalini buhtu jaapbuhwē ar ehtam isihreschanai, zaur to rastos preefsch faknu dahrseem wajadfigais darba spehks. Bet kur nemt rupjo baribu? — Ir daudz purwu, kuri buhtu nograhwejami, kultimejami rupjbaribas audseschanai. Tahdā kahrtā ra-difchotees mehli neween preefsch laukeem un pfawam, bet ari preefsch dahrseem Tur sewifchki eeteizams nodarbotees ar awenu un melno sustrenu audsinaschanu (eekonserwe-schanai). Ari ahbeku audsinaschanai buhtu peegreeschama leelata wehriba, wehl jo wairaf tapeh; , ka schis ahbeles aug bes kahdas leelas kofschanas. — Schillers no Westenas domā, ka par daudz teefot runats par ruh-pneezibas un tirdsneezibas weizinaschanu lihds ar semkopibu. Tagad jau semkopiba teefot no ruhpnueezibas nospeesta un ruhpnueezibu wehl pabalstot, tas notiftu wehl leelakā mehrā. Tagad pastahw ufstati, itkā semkopji atrastos sem zitām schkiram un buhtu no tām atkarigi, bet pateeffibā zitām schkiram jabuht atkarigām no semkopjeem. — M a h l i n s c h no Grasdones eeteiz peegreest leelaku wehribu meeschu un kartupeku audsinaschanai, lai to produktū rafhoshana, kuras

isgatawo no meescheem un kartupekeem (alu, spirtu) pahreetu no leelgruntneekem masgruntneeku rokās, kuri ar scho rafhoshchanu tad waretu nodarbotees uf kooperatiweem pamateem. (Te runatajs, kā rahdas, peemirfa eeteift ari frogu un alus boschu un noliktawu eerihfoshchanu, kuri ari dod it brangus eenahnumus!) — F r e i m a n s no Sel-gawas faka, ka semkopiba pazefama ar diweem lihdsjeekem: ar wairaf isglihtibas un weenprahtibas. Tad wifs jits nahfchot pats no sewis. Bif tagad semkopji neifschkeeschot spehku, katrs par sewi strahdadami un kur esot wairaf kildu nekā semkopjeem. Lai wini weenojotees un kopejeem spehkeem gahdajot par labu semkopibas rihtu eeguhschanu, tad buhfschot ari kooperazijas un kapitals. Tagad domajot par gresnumu un smalkām drehbem, bet newis par semkopibas pazelfchanu. No kafem aijnemtā nauda pa leelai dafai teefot neweetā un neleetigi isfehreta: bes apfinas un bes apdoma. — S w e h r i n a t s a d w o k a t s B e k e r s neeteiz pahraf eejuhsmineetes par leelruhpnueezibu un faka, ka latweefchu kafes darot labi neifdodamas pahraf leeleem ruhpnueezifkeem noluhkeem naudu. Bif nedroscha esot schahda naudas doschana, to peerahdot wahzu leelruhpnueeku bantroteschana. Kad farweenofchotees kapitals ar sinaschanam, gan tad ari radifchotees ruhpnueeziba, kuras jautajums esot nahkotnes jautajums. Zaur ruhpnueezibas pabalstifschchanu kafes esot jau daudz zeetufchas. Lauksaimneezibas kredita leeta esot weegli isfchkirama ar to, ka nemot leetofchana leelos pagastu kapitalus: magafinu un pahrtikas kapitalu sumas.

Wajagot tikai isdabut us tam wajadfigo atkauju. — Inſcheneertechnologs Wieſkopfs ſawā beigu wahrđā wehl nemās aiſſtahwet ruhpnēezibu, kura pehz wina domam eſot gan Baltijā eephejama un beſ kuras (t. i. ruhpnēezibas) „nebuhschot muhsu ſadſihwe pareiſi zeeta“. Kā jau ſahlumā tika aiſrahdits, pee ſeenas wiſch ir peeližis leelu tabeli: apokſchā ſemneeki, tad ruhpnēeki, tad tirgotaji, tad literati, tad — armija, bet paſchā wirſū — eerehđni. Pehz wina domam gluschi tā tad ar' wajagot buht „buhwetai“ ſabeedribai un walstij! Pehz ſemkopjeem tā tad tuhlin janahſ ruhpnēeekem. Wiſjaunakais un wiſſaiſtaikais pee ſchim eedomam ir taſ, ka wiſā ſchā milſu buhwē nepawiſam ne naw redſami — ſtrahdneeki!

Debates ſlehgtās. Pehz debatu ſlehgſchanas H. Enſelinfch nolasa ſapulzes redakcijas komiſijas iſſtrahdato reſoluziju par pahrrunateem jautajumeem, kuru peenem beſ debatem un weenbalſgi. Schi reſoluzija ſtan tā: „Muhsu ſemkopiba pazekama zaur kopdarbibu laukſaimnēezibā un wiſāſ winaſ noſarēs: kopdarbibu laukſaimnēezibas wajadſibu eeguhſchanā, raſchojumu pahrrahđaſchanā un pahrdofchanā, kopdarbibu lehta kredita eeguhſchanā (krediteeſtahſchu apweenofchanos). Semkopibu ſtiprina attihſtita ruhpnēeziba. Lai waretu peenemtees kopdarbiba un uſplaukt ruhpnēeziba, wajadſiga peemehrota wiſpahriga un arodnēezifka iſglihtiba. Mahkamais ſemkopis un ſaimnēeks jaiſaudſina par tahdu. Leekā ſtarpnēeziba iſſkauſchama kopdarbibaſ zekā. Swarigs faktors ſemkopibaſ eeneſibaſ pazelſchanā ir augu maina.“

630 Pehz tam us deenas ſahrtibaſ ſahw jautajums par agronomiſkaſ palihđſibaſ organiſaziju. Kā pirmāis par ſcho „Latwijāſ ſpeedoſcho jautajumu“ laſa agronomſ H. Belinfch.

Agronomu wajadſiba eſot atſihā jau gaduſ deſmit atpakā. (Tikai!?) Domehr jau toreis tizis aiſrahdits ka latweeſchi, kā neleela ſemkopju tauta, neſpehſchot uſturet mahžitus agronomus un weenigā iſeja buhtu, ka nodibinatōſ tahda beedriba, kura kopotu ſemkopjuſ un uſturetu agronomu. Tā tad ideja par tahdaſ zentralbeedribaſ dibināſchanu raduſēs jau labi ſen, tikai preeſch winaſ iſweſchanas labu laiku netizis nekāſ darits. Weidſot, pehz wairaf gadeem, tatschu nodibinajuſēs Zentralbeedriba. Pehz weena paſtahweſchanas gada ta jau peenehmuse ari mahžitu agronomu, tā ſawu pirmo mehri ſaſneegdama.

„Ir jau druſtku agrati bijuſchi ſewiſchi inſtruktori — Rauguru (tagadejai Baltijāſ) Laukſaimnēezifkai Beedribai. Ir ari agronomſ Laukſaimnēeku Ekonomiſkai Sabeedribai un inſtruktors — Peenſaimnēeku Beedribai. Ja nemam apuhkot muhsu laukſaimnēezifko dſihwi pehdejoſ 10 gadōſ, tad galwenāis panahkums tur ir, ka pate agronomu ideja iſplatijuſēs tautā. Pee mums wairſ nekataſ ar tahdu nizinaſchanu uſ ſemkopibaſ iſglihtibu kā agrat. Ir preeks

konſtatet to ſaktu, ka aug peeproſijumi pehz agronomeem. Tā lektors ween pehdejāſ pahriſ deenāſ eſot ſanehmis ſahduſ peezuſ uſaižinajumuſ no lauku beedribam braukt noturet preeſchlaſijumuſ. Tahdi pat uſaižinajumi eſot peenahluſchi ari ziteem agronomeem. Bet daudſi no teem bijuſchi pat jaatraida, jo naw mums wehl tiſ daudſi agromu, kaſ waretu tahdaſ leetas iſpildit. Ja taſ tā, tad, ſaprotamſ, japeekriht, ka buhtu labi un wehlami iſpildit ſemneeku praſibaſ un gahdat agronomuſ. Zitur Kreewijā agronomuſ teem gahda ſemſtwaſ. Tur ir gubernu, apriuku un rajonu agronomi. Pee mums ne no muhsu „ſemtwu“ (landtagu), ne no wal dibaſ puſeſ ſchini leetā nekāſ naw darits. Kā tad lai nu atrifinajam agrarjautajumu pee mums?

Cekamſ iſſchekiram ſcho jautajumu, aiſrahdiſim uſ to, ſahdi agronomi latweeſchu ſemkopim wajadſigi. — Wiſpirms, wajadſigs weenſ waj wairaki ſpezialiſti ſemkopibaſ noſarē. To uſdewums buhu iſpehtit tagadejo ſemkopibaſ ſtahwokli, atraſt zeluſ wina uſlaboſchanaſ un iſſtrahdat projektus, kā ſchoſ uſlaboſchanaſ nodomuſ iſplatit tautā. Dtrſahrt, wajadſigi ari augſtati iſglihtoti ſpezialiſti lopkopibā. Loptkopiba pee mums ſtahw uſ deenas ſahrtibaſ. Un Baltija paliks galwenā ſahrtā par loptkopibaſ ſemi. Kā tahdai winai ir paredſama wiſlabakā nahkotne Loptkopibaſ ſpezialiſteem nu buhtu jaiſpehta loptkopibaſ ſtahwokliſ, jaatrod zeki loptkopibaſ jautajuma atrifinaſchanaſ. Neiſkopta leeta pee mums ir laukſaimnēezifkā eerihziba un laukſaimnēezibaſ ſtatistiſkee jautajumi. Ari te buhtu wajadſigs ſpezialiſtiſ, kuſch waretu leetu wadit. Nepeezeeſchamſ beſ tam ir agronomſſpezialiſtiſ beedribu un kooperazijaſ leetāſ. Beedribaſ pee mums aug kā ſehneſ pehz leetuſ, bet naw ſinama ne winu teorija, ne praſke. Tā tad mums buhtu wajadſigi iſchetri jeb iſchetrejadi wezati laukſaimnēezibaſ ſpezialiſti; bet kad nu mums ir waditaji, wezati ſpezialiſti, tad wajadſigi ari jaunaki — inſtruktori.

Te buhtu ſemkopji, kuri atrodāſ wezato ſpezialiſtu rihzibā un wiſpirms mahžitu ſemkopjeem laukſaimnēezibu, kā ſaimnēekot. Ari ſemkopibaſ maſakāſ noſarēs waretu buht atſewiſchki ſpezialiſti, peemehram linkopibā. Schi noſare gan ir noſtahdita pehdejā laikā par ſchaubigu un daudſiāſ weetāſ wina no ſemkopibaſ noſaru ſaraktiſta grih pawiſam ſtrihpot, bet lektors ſaka, ka wiſch eedroſchini teek apgalwot, ka linkopibai pee mums ir nahkotne. Preeſch peezeem gadeem muhsu Baltija linkopibaſ ſinā ſtahweja pirmā weetā wiſā Kreewijā, tagad wina gan eenem peekto weetu, bet taſ wehl neko nenofihtmē. Linkopibaſ inſtruktoreem buhtu jamahza newiſ taſ ween, kā lini audſinami, bet ari, kā wini apſtrahđajami. Tahlak waretu buht inſtruktori plawu un purwu kulturā. Ari no meſchkopibaſ mehſ gandrihſ neka neſinam. Tikai daſchi reti ſaimnēeki ir ſawuſ meſchus nokahrtuſuſchi. Dahrſkopibā jau pate dſihwe peerahđijuſe, ka wajadſigi inſtruktori. Pirmee kurſi pee mums bija biſchkopibaſ kurſi, tad nahza dahrſkopibaſ kurſi. Keiſariſkāſ Dahrſkopibaſ Beedribaſ Rigāſ nodala jau atraduſe par wajadſigu peenemt inſtrukt-

toru. Mahjruhpneeziba ari naw, ka nahkas, pareisi nostahdita, kaut gan winā daudš ko waretu panahšt. Augki paleef neismantoti un tatschu augu wihnu ruhpneneziba waretu pee mums leelā mehrā attihstitees un schajā sinā muhsu semkopjeem paredsama leela nahkotne. Te waretu usstahtees pretim schtibas idejas peekriteji, bet augtus jau war ari zitadi isleetot, — schahwejot, konserwejojot u. t. t. Wisu mineto jautajumu realiseschana buhtu koti eenesfiga, wajaga tikai eerofnataju un waditaju. Sakarā ar dahrskopibu stahw kahda sche koti eemihkota semkopibas nosare, bishkopiba, kurai tomehr naw paredsami leeli panahkumi, jo muhsu klimats naw preeksch winas isdewigs. Un tomehr schai leetai, kuru usskata par isjukuschu, ir daudš peekriteju un drihsumā parahdisees usajzinajums, peenemt bishkopibas instrukturu. Tā tad ari tur nepagurst, ari tur grib ko zelt un darit!

Sewischki minama wehl weena semkopibas nosare, kura latweeschu semkopim palituse pilnigi nepasihstama. Par smagu ir bijis wina darbs, par daudš lihfu padarijis schis darbs wina muguru, lai winsch waretu atleektees un pafkatitees plaschajā pasaulē. Mehš nepasihstam dabas brihnumus; stahdu un kulainu walsti, kaitigos kulainus un zihnu ar wineem. Mehš wehl peeschkiram leelu wehribu sibeneem un ruhšam, bet mums tuwakas, dabā us tatra sofa fastopamas leetas neredsam. Kulkainu un stahdu klimibu sinatnes nosarēs, kurās zitur strahdā daudsi spezialisti, mums wišs pilnigi tukšs un nesinams. Nets pat sinās to, ka eerihkots wesels birojs, kusch sawahz schajā leetā sinas un strahdā pa wisu Kreewiju.

Dtra leelata nosihme wezakeem spezialistēm ir lopkopiba. Rā tahdi muhsu dšihwē wajadfigi, to esam atsinuschī jau agraf. 6 gadus atpakal nodibinajās Westeenas lopu pahrraugu beedriba, bet tagad mums schahdu beedribu ir lihds 30 (lopu pahrraugi ir taisni tahdi instruktori, tahdi augschā mineti). Rā israhdijees, tad leeta tomehr nedroscha, jo truhkstot apweenojoscha pamata. Teesa, ir wajadfigi kontroleeri, wezaki instruktori, kurei pahrraugus kontroletu, zitadi leeta irsi. Wistuwakā neschkiramā sakarā ar lopkopibu stahw peensaimneeziba. Peena lopeem pee mums ir wislabatā nahkotne, jo muhsu klimats ir wahrda pilnā sinā — peena klimats (?). Peensaimneezibas instruktori mums wajadfigi us nepeezeeschamako, bet tahdu naw pee rokas. Rahdu peekrischanu atrod peensaimneeziba, leezina tas apstahklis, ka to flaitis, kurei peensaimneezibas kursus apmeklē, sneedšas tuhstoschos. Wehl interesantaka leeta top zaur to, ka muhsu dsimtenē isplatas leela ideja: kopmoderneezibas ideja. Ta ir ta ideja, kura masās danu un somu tautas webuse pee leelas materialas labklahjibas. Tahdeem instruktoreem, kurei organisetu kopmoderneezibas un winās rihkotos, ir leela nosihme. Blakus peensaimneezibas instruktoreem jamin sweekta meistari, kureem bes schaubam lemtis spehlet leelu lomu peensaimneezibas ideju isplatischanā.

Wiseem jaatfihst, ka minetās nosares ir koti swarigas un ka par wina pazelschanu jaruhpejas. Ir wehl daschas majakas nosares, kuras ari stahw sakarā ar lopkopibu. Te buhtu minama putnkopiba, kura prafa koti maju kapitalu.

Ja putnkopibu prot labi nostahdit, tad winas rezultati ir apbrihnojami. Tad muhsu paschu kuhšis audsetas wislas stahjas zeenigi blakus Franzijas wislam, naw no tam atschkiramas un kaut kura smalka weefniza negreesisees wispehz wistu gafas us Franziju, bet nems tapat no mums. Preeksch putnkopibas wajadfiga koti lehtha eetaise. Dodat tikai instrukturu un leeta ees, jo wina ir dšihwa sawā pamatā. Tahlak wehl buhtu minama kahda nosare — siwkopiba. Kursēm schur un tur to peekopi leelakā mehrā un saka, ka wina esot wisai eenesfiga. Kadehl gan siwkopiba lai buhtu leelgruntneeku privilegija? — Dascham labam masgruntneekam ari buhs dihkis, kurā winsch waretu audsinat ne tikai karuhšas, bet ari dahrgās siwis, kuras us okeem dšihwo. Ja radisees siwkopibas instruktori, tad ari pate siwkopiba usplauts.

Tā tad galwenā wajadsiiba buhtu: wezaki spezialisti un nestaitami masaki spezialisti-instruktori. Blakus instrukturu jautajumam, kusch ischkir agronomisko organisaziju, jamin kā neschkirams peederums sekoschas diwas eestahdes: laulfaimneezibas sinu un padomu birojs, tad lehtas, pat besmaksas laulfaimneeziskas literaturas isplatischanas birojs. Mehš waram apflaut kreewu semneeku, kusch laulfaimneeziskas literaturas jautajumā nostahdits labat par mums. Gekschkreewijā agronomi, us preekschlaschjumeem braukdami, wed lihds weselu wesumu laulfaimneeziskas literaturas, kuru par brihwu isdala stary semneekem. Ta ir leela leeta, — semneeks, grahmatinu par walti dabujis, eestatas winā, eelasas, teef eeinteresets un pehz gada pehr laulfaimneeziskas grahmatas par naudu, pee lam maksā newis wairs 5 kapeikas ween, bet pat rubli un pusotra. Semneeks reds, ka teorija pateesbā nemas naw til tahlu no prakses, kā pirmā schkumā isleekas, ka tur sakopoti tikai tee peedshwojumi, ko ziti preeksch mums us saweem plezeem isnesuschī.

Tagad, ja pahrejam atpakal us pirmo jautajumu, tā tikt pee agronomeem-instruktoreem, tad jafaka, ka ir daschadi zeki. Ugreesifimees wispirms pee Rigas Laulfaimneeku Zentralseedribas un zitu apweenojoschu organisaziju nodalam, lai redsetu, kahdā zekā eespehjama jautajuma ischkirschana. Zentralseedribas 17. februara sapulzē apstiprinaja agrako lehmmumu par diwu jaunū agronomu peenemshanu, tā ka beedribai tagad ir trihs agronomi (kuru waditajs, wina palihgs un mahzits agronomis-sekretars). Zaur scho lehmmumu Zentralseedriba ir nostahdita tahdā paschā stahwofli, kā zitas leelas beedribas Kreewijā. Sekretaram ir leela nosihme laulfaimneeziska beedribā, jo us wina plezeem guk swarigā daschadu sinu un materialu wahlschana un kahrtoschana. Agronomu jautajumā jaaisrahda us weenu leetu. Lihds schim weenigā agronoma ustureschanu uskrahwa nedaudsajeem kurfisteem. Zaur to tika isdarita ta masa netaisniba, ka labumus, kurus zaur agronomu eeguwa, uslika kahdai masai datai samakst. Leetu waretu nokahrtot tahdā zekā, ka pee agronomu ustureschanas peedalitos wisas beedribas, kuras peeder pee Laulfaimneezibas Zentralses. Tahdu beedribu, kuras sawus maksajumus isdarijuschas, buhs ap 60. Peenemfim wina

widejo beedru skaitu uz 100 zilvekiem. Waretu jau eebilst, ka daschās beedribās naw tīf daudz beedru, bet te jāpeefihmē, ka zītās atkal toteef ir daudz wairaf par smtu, pat lihds tuhstoscham, tā ka zaurmehrā beedru skaitu drofchi waram peenemt uz weenu smtu. Tā tad isnahktu, ka ap Zentrali buhtu kopā grupejuschees ap 6000 beedru. Schis skaitis istaisa $\frac{1}{8}$ no wīseem latweefchu laulfaimneekem, ja wīfu muhsu faimneeku skaitu peenem uz 50,000. Ja nu fchi $\frac{1}{8}$ dotu pa 1 rublim, tad eenahktu 6000 rubl., par kureem labi waretu ufturet trihs agronomus par 2000 rbf. katru. Wajaga tikai buht tai pahrlēezibai, ka agronomis derigs un seedot maso suminu, tad leetai buhtu lihdssets.

Tagad pafstafimees, kā stahw leeta ar jaunafajeem fpezialisteem, instruktoreem, — no kureenes winus dabut un kā atalgot. Instrukturu atalgofchana buhtu ufleekama tam weetejam beedribam, preefch kuzam wini teefchi strahda. Te waretu fajit: tas naw isdarams, tas isklaufas pehz parastajam agronomu teorijam, kuzas dshwē neiswedamas! Ja beedribas nostahtos uz fchahda redfes stahwolka, tad buhtu kahds zits labi peenemams projekts. Gandrihs pee wīfam laulfaimneezišlam beedribam ir krahj-aisdewu kafes, kuzas tura algotu darbwedi un maksā tam lihds 50 rubl. mehnesi. Waj nu newaretu instruktora amatu faweenot ar fchahda kafes darbwešcha amatu, peenemot par darbwedi tahdu zilweku, kufsch buhtu fpehjigs usnemtees instruktora peenahkumus. Tahdā zekā warēs eeguht instrukturu, kufsch bef leeleem isdewumeem daris leelu darbu. Otra ideja buhtu ta, ka wairakas beedribas kopā atalgotu weenu agronomu (kā peem. to dara Rujenē). Schis apweenoschanas prinzijs ir pilnigi iswedams, wajaga tikai leetu kustinat.

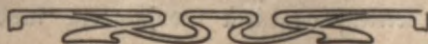
Ir ari wehl weens neiffmekams awots. Ja pagafsts war algot ahrstu, skolotaju „un zitus“, kapēhz tad winsch newar eewest fawā budschetā sinamu sumu preefch instruktora atalgofchanas, kur tatschu tas nahf par labu semkopibai, tai semkopibai, ar kuru wīf pagafsta eedshwotaji nodarbojas. Schkeet, fchkehrschlu te newar buht. Schee aifrahdijsimi tomehr daudzos gadījumos naw iswedami. Nemfim Rigas Laulfaimneezišas Zentralbeedribas beedrus. Ne jau nu katram ir tīf zeešcha pahrlēeziba, ka tas waretu dot weenu rubli agronoma uftureschanai. Un daschs labs to ari nedod. Pagafsts ari naw wehl mehginajis iswest agronoma algofchanu. Laudis naw wehl peeradufchi pee tahdam leetam, wini wehl aifween atturas, nogaida. Ar mineteem lihdssekeem tā tad gruhti fafneedsami kaut kahdi eewehrojamafi rezultati, kaut gan ideja pate atfihstama. Ja nemam wīfu tautu, tad leeta nepawifam newar eet. Ir jau tahdi masturigeē, kuzi pat i neweena rubta newarēs dot. Mehrka fafneegschanaī tapehz jameklē ziti lihdsjeffi. Tahds lihdsjeffis buhtu — waldbas pabalsts, kahdu jau eefschējās gubernās laulfaimneeki dabū kreetnā mehrā. Mums jafsteiz tikai fchajā sinā fawa wehleschanās, jaefneeds luhgums. (Un tuhlin rokā buhs gan!? Ref.) Rigas Laulfaimneezišas Zentralbeedriba tahdu zeku jau ir mehginajufe staiगत, un winai pagahjufchā gadā tifa pee-

spreefts 500 rbf. wispahreja pabalsta un 1000 rbf. preefch daschām mafchinam. Ja ween walsts dome peenems budschetu nahlamam gadam, tad pabalsts Rigas Laulfaimneezišas Zentralbeedribai fchini 1910. gadā fneegfees tuhstoschos.

Otrs lihdsjeffis buhtu minams — semes kafe (landtags), kuzā fchaj leetā lihds fchim naw waj glufchi it neko darijufe. Reteifim jau, ka tuhlin fchimbrihscham isdofees no winas kahdu pabalstu dabut. Tatschu zerefim, ka drihsjumā tiks eewestas semstwas. Tīllihds tā tas buhs notizis, semes kafe, kuzā tagad mafajam naudu eefschā ween, dos mums wīnu ari ahrā. Ja bef fche mineteem lihdssekeem buhs mums ari wehl kopiba darbā, tad fchi agronomu ideja buhs iswedama, tad mums buhs fawi fchetri jeb fchetrejadi fpezialisti un wīnu palihgi.

Teefcham nenoleedsami leelīfts projektu fatopojums, iswedamu un neiswedamu ideju krahjums. Rastos jel ween mums ta pate n a u d i n a, tad paradises jautumus bauditu jau tepat tagadejā muhsu „raudu eelejā“. Ir teefcham jauki tā leelīfti par wīfu ko fajuhfminatees. Tikai ne nu ikreis dshwē ar „dseju“ weenus zetūs eet. Pasauli jau „lahpit“ wajaga, bet fchehl tikai, ka tas naw isdarams tīf weegli, tā uftahdam s. Drofchi ween wehl daudz, koti daudz uhdens juhrā aifstežēs lihds Belmina kunga idealu fafneegfim. Un jafchaubās, stipri jafchaubās, waj jel kahdreif ta tahda, kā Belmina tgs to attehlojis, fcheit muhsu Latwija radifees. Tahdus wispahrejus augstumus muhsu laulfaimneezišā fafneegt wehl ilgum ilgi kawēs muhsu pagalam isfuhftais laulfaimneeku naudas maks. Nenahkot walsti wispahrejām leelakām faimneezišlam pahrgrosibam, muhsu laulfaimneezišu uf kuremehr eewehrojamafa stahwolka ar Belmina kunga projekteteem weetejeem lihdssekeem ween wehl ilgi nepazelfim. Jauti jau nu tas wīfs isklaufas un jauki ar tas buhtu, bet wīfu to fafneegt wehl aifween kawē muhsu tautinas wifai behdigeē materialeē apstahkti. Bef eewehrojamafam faimneezišlam pahrgrosibam wispahrim Kreewijā, ari Baltijas laulfaimneekus neglahbs ne Widsemes „fchetrejadeē“ agronomi ar faweeem palihgeem — instruktoreem, ne ari tas apstahlis, ja laulfaimneekam muhsu fhkfkredita eestahdes wina paradu delbeschanai turplikam — tā tas teel projektets — trihs gadu termina un 3000 rubtu weetā warēs aisdot uz 5 g a d e e m 5000 r u b l u s. Parads paliftees parads un tas tā tahds speedis muhsu laulfaimneeku wehl ilgi. Katram praktifkam laulfaimneekam sinams, ka pašchu reis pastahwofchos laulfaimneezišas apstahklos neatmafajas ari pat ne tas wislehtakais kredits, kahdu muhsu krahj-un aisdewu resp. fhkfkredita eestahdes fpehj mums fneegt.

Debates atfewifchki ari par fcho jautajumu netifa peelaiftas. Par agronomifkas palihdsibas organizajiju ir wehl otrs preefchlasfjums „par laulfaimneezišu un statifiku“ no stud. agr. P. Kreifchmana. Debatet warefhot tad par teem abeem kopā.

Gesta Berlings.

Selmas Lagerlöf romans.

(Turpinajums.)

Majoreene turpinaja savu staigāšanu, abu eenažēju nemas neewehrodama. So winai schinīs deenās ir jānoeet garšch zeksch, kurā tā nedrihst kawetees, nedrihst apstahtees. Wina wairs newar nelo zitu domat, tā tikai par sawām trihsdesmit juhdsēm, kuras janoeet lihds mahtei, kas dšihwo Elsdales meschos un gaida winu.

Atpuhstees winai naw laika. Winai jasteidsas. Winu ir sagrahbis neaplahpejams nemeers. Mahtei ir jau wairak nekā dewindesmit gadu, — ilgi tā newar wairs dweegt.

Wina ir ismehrojuse istabu oлектim un nu skaita reises no weena gala uz otru, skaita kopā oлектis, faleek tās par ašim un ašis par juhdsēm.

Zeksch winai isleekas gruhšs un garšch, bet tomehr atpuhstees wina nedrihst. Wina breen pa dšikām kupenam, dšird jau, tā schmahz muhschigee meschi zela galā, kurb tai janokuhst. Nakti atpuhstees wina eegreeschas ogtu dedšinataju buhdinās. Reisam, kad juhdsēm plaschā aplahrtnē newar eeraudsit neweenas dšihwas dwehseles, winai jalausch pašchāi skujas preeksch gufu weetas un jagut sem wehja atraktām egfu saknem.

Un pehdeji wina ir pee mehrka: trihsdesmit juhdschu ir nokahjots, meschs azu preekschā atweras un uz sneegainā ušalnischā parahdas sarkanās mahjas. Strauts schalldams drahschas garam, lehladams tuhstosch neleelās krahzites, un no wina schalščhanas majoreene usmin, tā tā ir mahjās.

Un winas mahte, kura reds to atnahkot tā ubadsi, tā to sawos lahstos gribejuse, nahl winai preti — — —

Tiktahstu tikuse, majoreene peepeschi pagreesch galwu, apskatas aplahrt, eerauga aisslehgātās durwis un saprot, kur wina ir pateesibā.

Tad winai eeschaujas prahtā jautajums, waj tā nepaleekot ahrprahtiga, un wina nosehtas, lai atpuhstos un pahrdomatu. Bet minuti wehla wina ir atkal jau kahjās un zekā, skaita oлектis, ašis un juhdses, melle nakts pajumti ogfdegu buhdinās un nelawejas ne rihtā, ne watarā, kamehr naw nogahjuse sawas trihsdesmit juhdses. — Wisu laiku, kopsch wina apzeetinata, wina naw gandrihs nemas gulejuse.

Un winu apraudsit atnahkuschās kundses noluhkojas winā ar isbailem. Jaunā grafeene schi skata nekad newar aismirst. Wina beeschi ween wehl reds to sapni un pehztam atmosfāstas weenmehr ar flapju saraudatu seju un nopuhtam uz luhpam.

Behdigi pahrwehrtes ir majoreene un no masās bisites karajas wawejas zirtas. Seja aša un eekrituse, apgehrbs nelahrtigs un sstrandains. Bet tomehr winā wehl ir tik daudš no augstziltigas damas waj walbineezes, tā winas isflats eedwesch ne tikween lihdsjeetibu, bet ari dšiku zeenibu pret to.

Wiswairak jaunā grafeeni aisker winas azis. Scho azu wina nekad neaismirsis. Tās ir eekrituschas, itkā

pašchas fewi wehrfuschās, wehl ne gluschī bes prahta, bet jau tik turwu isdšichanai, tā tik tās kaut kuru azumirski ar tām nenoteek. Pašchā dšikumā tām mirds kahda dširskelitate, kaut kas meschonigs, traks, tā tā sametas bail par to, waj nahkuschā briedi jau wezā nemetisees wirsū ar sobeem un ar nageem gatawa fakost un saploft.

Winām ir pagahjis sche jau labs briedis, kad majoreene peepeschi apstahjas jaunajai kundsei preekschā un ušluhko to ar garu, stingru skatu, tā tā grafeene newifus atkahpjas soli atpakal un peekeras Scharling kundsei pee rokas.

Majoreenes seja peepeschi atdabū sawu dšihwibu un isteiksmi, azis top atkal skaidras un raugas gudri tai preti.

„Ak ne, ak ne,“ wina smaidama šaka, „tik kauni jau tomehr wehl nemas ar manim naw, mana mihtā jaunā dama.“

Wina ušazina to apsehstees, apsehstas ari pate ar lepmu wezmodigu zeenibu, kura wiseem ir tik labi pasihstama no Œebi swebtku laikeem un tehniščkigajām balsem Skarlstades pilsehtas namā. Winām aismirstas zeetums un sstrandas un tās reds few preekschā tikai lepnako un bagatako seeweeti wišā Wermijā.

„Mihtā grafeen,“ wina eesahk šarunu, „kas gan war speest juhs atstah balli un apmeklet mani, wezu, weentutu seewu? Tās pateest ir no jums par daudš laipni.“

Grafeenei Œisabetei naw spehka atbildet, aistustinajums noslahpē winas balši. Winas weetā atbild Scharlinga kundse, tā wina nespehlot dejet, jo newarot aismirst domat par majoreeni.

„Mihtā Scharlinga kundse,“ majoreene atbild, „waj tad teescham es jau esmu tiktahstu nonahkuse, tā šaktu trauzet pat jaunibas preekus? Neraudat par mani, mihtā, masā grafeen. Es esmu weza, nelahga seeweete, kura ir sawu likteni pateest pelnijuse. Juhs tatschu ari neatšihat par pareisu šit sawai mahtei?“

„Nē, bet —“

Majoreene winu pahrtarauz un maigi glauda matu sprogas tai no peeres.

„Behrns, behrns,“ wina šaka, „tā tikai juhs warejat apprezetees ar scho dumjo Henriku Dohna?“

„Bet es tāk winu mihtu.“

„Es redsu, es redsu wišu,“ šaka majoreene. „Labs behrns un wairak nelas: jaraud ar skumigo un jasmejas ar jautrajiem. Un jadod jawahrds pirmajam, kas atnahl un pašaka: „Es tewi mihtu!“ — Ja, ja, tā tās ir! — Œjat tikai atpakal un dejojat jautri, mihtā grafeene. Dejojeet un eseet lihgsmi. Juhsos wehl naw neta, neta kauna.“

„Bet man tik labpraht gribetos preeksch majoreenes kaut to darit!“

„Behrns,“ majoreene šwinigi atbild, „reis Œebi dšihwoja weza kundse, kuzai wiš debesu wehji bija rokas

Meita gahja us awotu.

No Grenze (Jean Baptiste).

grosami. Nu faistita ir wina pate un wehji tapuschy brihwi. Waj tad nu wehl kahds brihnums, ka pahr semi jono wehtra?

„Es, wezene, jau agrâ jaunibâ esmu scho wehtru redsejuse, grafeen. Es to passihstu. Es sinu, ka pahr mums ir janahf Deewa warenai aukai. Drihs plosas wina pahr leelam walstibam, drihs masâs, aismirstâs tautinâs. Deewa aula neaismirst neweena. Ta nahf tiklab pahr leelem, kâ pahr maseem. Un aisgrahbjoschi ir redset winu, leelo Deewa auku usnahkam!

„Deewa aula, tu debefu swehtitais negais, jono pahr plascho semi! Atwerat sawas rihtles, wisas balsis gaisos un uhdenos, staneet un beedineet! Darat Deewa auku warenu, darat to tahdu, ka pasfaule isbihstas! Leekat wehtrai brahstees pret fatronejuschajeem muhreem, leekat tai sagraut isburbejuschâs pilis, leekat sagahst peepelejuschâs mahjas!

„Bailem un breefmam ir japahrnem pasfaule. Sihkajam putuu ligsdinam janobirst no sareem. Wanaga perektam no egles galotnes janogahschas ar leelu trofni semê un aukas puhka mehlei jaeelotas lihds dâstakajai puhzes ligsdai, kas flehpjas kalnu spraugâs!

„Mehs domajam, ka pee mums wis ir kahrtibâ; bet tas nebija teefa. Mums Deewa aula bija loti wajadfiga. Es to saprotu un tadeht nesuhrojos . . . Es wehlos tikai nokuhst mahjâs — pee sawas mahtes!“

Wina pehlshni pagurft un fashkuht.

„Ej tagad, jaunâ kundse,“ wina faka. „Man naw wairak laika. Man jaeet. Ej tagad, bet peefargees no teem, kas nahs us schis aukas spahrneem!“

Un tad wina atkal usfahf sawu kahjoschanu. Sejas panti top gsehwi, stateens atsligst atpatat sewi un grafeenei ar Scharlinga kundsi ir jaeet no winas projam.

Tiklihds winas bija atgreesuschâs sablê, jaunâ grafeene dewâs teefchi pee Gestas Berlinga.

„Man Gesta Berlinga kungs jasweizina no majoreenes,“ wina faka. „Wezâ kundse gaida, ka Gesta Berlings atfwabinâs to no zेतuma.“

„Tad wina war ilgi gaidit, grafeenes kundse!“

„At, palihdset tatschu winai, Berlinga kungs!“

Gesta druhmi luhtojas grihdâ.

„Nê,“ winsch faka, „kalab lai es palihdsu? Kahdu pateizibu es tai esmu paradâ? Wis ko wina man darijuse, ir bijis man par postu!“

„Bet Berlinga kungs —“

„Nebuhtu winas bijis,“ atbild tas strauji, „tad es du fetu tagad meerâ, — tur muhschigajos meschos, dâkâ meegâ. Waj tad man ir peenahkums, list sawu dshwibu us spehli par to, ka wina padarijuse mani par Gêbi kawaleeri? Waj juhs, grafeenes kundse, domajat, ka tas ir kahds goda pilnais wahrds?“

Jaunâ grafeene bes atbildes aisgreeschas no wina prom. Lai ir dusmas.

Ar schâm domam par kawaleereem wina aiseet us sawu weetu. Tee ir fanahkuschy te ar mescha rageem un wijolem un spehlê tâ, ka lai stihgas truhst, nemaj neewehrodami,

ka jauhrâs stanas lido un speeschas aufis zeetumneezei. Tee ir fanahkuschy schury dejot tâ, ka lai soles padilft, bet teem ne prahtâ nenahf domat par to, ka winu labdaritaja war redset to ehnas slihdot pa aisswhibuschajam ruhtim! Ai, jif peleka un reebiga tatschu kuhst schy pasfaule! Ai, kahdu smagu ehnu met jaunâs grafeenes dwehsele schis posts un kauschu rupjâ zeetfirdiba!

Behz brihscha pee winas peenahf Gesta un luhds to us deju. Wina bes aplinteem atbild ar nê.

„Grafeenes kundse ar mani nedejos?“ prasa winsch, dâkâ fashardams.

„Ne ar jums, ne ar kahdu zitu no kawaleereem,“ wina atbild.

„Waj mehs neefam zeenigi tahda goda?“

„Tas naw nekahds gods, Berlinga kungs! Bet man naw nekahda preeka dejot ar zilwekeem, kuri aismirst pateizibas swehtumu.“

Gesta ir jau us papehscha aplahrt un prom.

Scho flatu ir eewehrojuschi daudsi, gan azu, gan auhu leezineeki. Wis atslit, ka grafeenei taifniba. Kawaleeru besfirdigâ un nepateizigâ istureschanâs pret majoreeni ir fazehluse pret teem wispahrigu atkautribu.

Bet Gesta pehdejâ laikâ ir bihtamaks nekâ plehfigs mescha swehrs. Kopsch brihscha, kur winsch, atgreesees no medibam, neatrada mahjâs Mariannas, wina firds ir pastahwigi tshuhlajuse kâ nesadseedinama rehta. Winam ir breefmigs preeks, nodarit kahdam kahdu aifmainu ne taifnibu, jif plaschi eespehjams, ispluhdinot ap sewi ruhpes un fahpes.

Ja wina tâ wehlas, pahrleef winsch pats pee sewis, — lai tad ari noteef. Bet tad paschai ari ir jareds, ka ta neteef taupitâ. O, grafeenes kundse tatschu mihl no laupischanas! Scho preeku nu tai buhs ari peerebset. Winam pascham ari naw tur nekâs preti. Winsch ir nu jau astonas deenas deht kahdas feeweetes sehrojis. Peeteef.

Winsch pasauz Berentkreizu, palkawneeku, Kristianu Bergu, stipro kapteini, un gaufo Kristoferi, kuresch arween labpraht fajuhsminas par pahrdroscheem stikeem un notura ar wineem padomi, kâ isglahbt kawaleeru nama eewainoto godu.

* * *

Tad nahf teefnescha schuhpla swehtku beigas. Pagalmâ stahw gara rinda kamanu ar nipreem firgeem. Kungi well mugurâ kaschokus, damas sawâ istabâ usmekle schausmiga juzekta widu katra sawu filto tehru.

Jaunâ grafeene ir pastubinajufes ar steigu ween atstahf scho reebigo balli. Wina ir gatawa ahtraf par wisâm pahrejâm damam un smaididama stahw istabas widu un skatas wispahrigajâ juzekli, kad durwis atweras un us fleegschna parahdas Gesta Berlings.

Wispahrigi sche naw atkauts eespeestees neweenam wihreescham. Sirmajâm damam, kuras tagad sawas aubites nozehluschas, war redset plahnos matus, jaunâs ir atspraudijuschas swahrkus augstak, lai smaltâs spizes brauzot neteef faburfitas.

Bet Gesta Berlings, negreedsams wehribas uf beedi-
noschajeem fauzeeneem, peestrej pee grafeenes, faker to
kheppi un todas no istabas preefschnamâ, no preefschnama
uf trepem. Ne wina aistur pahrssteigto seeweefschu kleebseni,
ne wina pakafdsihshanas, ne draudi. Tâs nosflatas tikai,
kâ winsch grafeeni, wehl weenmehr rokâs turedams, eejet
kâhdâs kamanâs, dsird, kâ kutscheers uspliutshkina pahtagu
un firgs metas projam. Winas pasihst kutscheeri — tas
ir Berentkreizs. Ari firgu winas pasihst, jo kurfch gan ne-
pasihstu Don-Schuana! Un dsiki noruhpejuschâs par jaunâs
grafeenes likteni, winas strej faukt palihgâ fawus kungus.

Schee ari nekawê laika ar weltigeem jautajumeem, bet
metas kamanâs un — grafs paschâ spizê — fahkas trakas
medibas uf seewu laupitajeem.

Bet Gesta Berlings gut kamanâs un tura zeeschi jauno
grafeeni. Wisas behdas ir aismirstas. Aisrauts no ap-
reibinoscha tratulibas preeka, winsch pilnâ kalfâ skandina
dseefmu par mihlu un par rosem. Winsch tura to pee-
speedis zeeschi few
klast, bet wina
nedara ne masakâ
mehginajuma is-
rautees. Winas
feja dus bahla un
pahratmenojufes
winam pee fruhst.

Al, ko lai dara
wihreets, redsot
fejnu, bahlu, bes-
spehzigu, few tik
klast, redsot gai-
schâs matu zirtas,
kas zitadi apehno
balto peeri, at-
mestas atpakaf, un
azu plakstini smagi
aifshedsas pah
pelekam schkelmi-
gam azim?

Lai stuhpsta, lai stuhpsta — bahlâs luhpas, aifwehrtâs
azis, balto peeri! Lai stuhpsta!

Bet te jaunâ seewa atmosferas. Wina sweeschas fahnus,
elastiga kâ tehrauda atspere. Un winam japeeleef wif
spehki, lai ta neisrautos no kamanam ahtraf nekâ tam
isdodas wina padewigu, bet dreobochu, eespeest atpakaf
kamanu stuhri.

„Tâ,“ Gesta Berlings meerigi greechas pee Berentkreiza.
„Grafeenes kundse ir treschâ, ko mehâ ar Don-Schuana
fchoseem nolaupam. Bet tâs pirmâs turejâs man ap kalfu
un mani stuhpstija, un schi negrib ne mani stuhpstit, ne ari
dejot ar mani. Waj tu wari tik ar schim seeweetem
gudrs, Berentkreiz?“ —

Bet kamehr Gesta brauzâ laukâ no fehtas, seeweetes
kleebsa un wihreeschi lahdejâs, kamehr pajuhgu swanini
kleebsa, pahtagas swilpoja un wifâs malâs ruhza un duhza
— majoreenes waktneekem tika pawifam fawada duhscha.

„Kas tad tur noteef?“ wini prahtoja. „Ko tur kaudis
kleebs?“

Peepeschi durwis top atrautas un kahda halves wineem
uffauj:

„Wina ir projam! Nupat tee isbrauz ar wina pa
wahrteem!“

Un wina metas kâ ahprahrtigi street brauzejeem pakaf,
needomadami ne pasflatitees, waj ta, kas teef aifwesta, ir
majoreene, waj zita.

Laimê likâs wineem labwehliga, teem atradâs wehl
pat weeta kahdâs kamanâs un wini nobrauzâ leelu gabalu,
eekams tika skaidribâ, pehz ka te dsinâs pakaf.

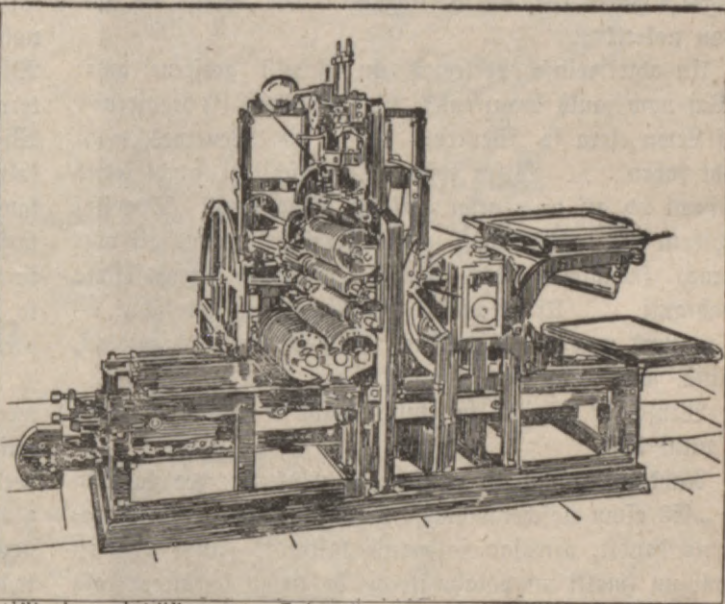
Bet Bergs un Kristofers pa tam gluschi omuligi pee-
gahja pee durwim, atlausâ atshleghas un atwehra majoreenes
zeetuma durwis.

„Majoreenes kundse ir barihwa,“ wini teiza.

Majoreene isnahza ahra. Wini stahweja lihdsfigi diwam
statujam katrs fawâ pufê durwim, nepazeldami uf to azu.

Friedrich Königs.

Pirmâ ahtrdrukas prese.

„Lejâ ir kamanas!“

Wina isgahja ahra, eefehdâs kamanâs un aifbrauzâ.
Neweens nedfinâs tai pakaf. Neweens nesinaja, kurf wina
aifbrauzâ. — — —

Don-Schuans kâ putns laishas lejâ no Brobijas krasta,
pahri esera ledum. Lepnais firgs nefas kâ wehisch. Ledum
lihdsfigs wehisch greefigi welkas gar brauzeju waigem.
Swahrguti schwadshina. Swaigsnes un mehnefs spulgo.
Sneegs silganbalts mirgo fawadâ, jaukâ sposchumâ.

Gesta juht fewi pamostamees poetiflas domas.

„Berentkreiz,“ winsch fata, „schi ir dsihwe. Kâ Don-
Schuans steidsas ar scho jauno damu, tâ aiflido laiks ar
zilwekem. Tu efi fuhrâ nepeezeeschamiba, tura walda
groschus. Es esmu dsina, kas faista muhu guhstneezibâ gribu.
Un tâ nespehzigais top nowilts arween dsitaf un dsitaf.“

„Nerunâ tik dauds,“ noruhz Berentkreizs. „Tee ir mums
uf papehscheem.“

Un wīnšch ar schmihtstoschu pahtagas zirteenu treez Don-Schuanu skreet wehl trakaf.

„Tur wilki un te laupijums,“ issauzas Gesta. „Don-Schuan, mans puika, eedomajees, ka tu esi jauns breedis. Pahrlēz krumus, pahrbreen purwu, lez no klints eserā, pahrpeldi ar lepni pazeltu galwu skaidro uhdeni un isgaisi, isgaisi beesā egļu mescha fargajoschā tumsā! Tezi, Don-Schuan, wezais seeweeschu aishwedej! Skrej, kā skreen jauni breechi!“

Wina meschonigā fēds pahrluhst no gawilem par wehja-ahtro brauzeenu. Wajataju klāigas ir winam slawas dseefmas. Wina straujā fēds pazelas aif gawilem debefis, ka peepeschi wīnšch mana, ka grafeenes lozekti aif baillem eedrebas un sobi trihzedami fitas kopā.

Behfšchni wīnšch atlaisch roku, ar kuru to faturejis. Wīnšch uszetas kamanās kahjās un wehzina zepuri

„Es esmu Gesta Berlings!“ wīnšch sauz. „Tuhstosch butšchianu un trihschpadsmit tuhstosch mihlestibas wehstuku kungs! Hurra Gestam Berlingam! Lai noķer, kas war wīnu noķert!“

Un ahtri wīnšch peelezas un tšchufst grafeenei auzi: „Waj naw jauks brauzeens? Waj naw karalists brauzeens? Aif Lewu esera ir Wenernes esers, aif Wenernes esera nahf juhra . . . Wifur besgaligi, tumschi-sili, gludi ledus klajumi un aif teem atkal gaismas pilna seme! Dunoschi pehrkoni plihstoschā ledū, spilgi kleeđeeni mums aif muguras, swaigšchāu bari gaisā, preefšchā schwadsoschee swahrguli . . . Us preefšchu! Weenmehr us preefšchu! — Waj jums naw preeks dalitees ar mani šchini brauzeenā, klāista, jaunā grafeenes kundse?“

Wīnšch ir palaidis to gluschi wakā. Wina atgruhsch to nitni nost.

Nahstoschā azumirli wīnšch gul zelos tai pee kahjam.

„Es esmu noschehlojams, noschehlojams. Jums, grafeenes kundse, newajadseja manis kaitinat! Juhš bijat til lepni un smalki un pakahwatees, ka nelad kawaleera roka newarot juhš aifneegt. Juhš mihl debefis un seme. Jums newajadseja aptraut wehl ar akmineem to, kufsch no debefim un semes top nizinats.“

Wīnšch satwer tās rokas un well few pee sejas.

„Kaut juhš sinatu,“ wīnšch faka, „ko nosihmē sinat, ka tu esi istumts. Tad ir weena alga, ko ari nedarit, pilnigi weena alga.“

Tai pašchā reisā wīnšch juht, ka tai kailas rokas. Wīnšch iswell no kobatas pahri leelu kaschotahdas zimdu un usmauz tos wīnai pirkstos. Un tad wīnšch peepeschi ir kluwis gluschi meerigs. Wīnšch apsehstas kahrtigi us kamanu sehdeffa, bet no jaunās grafeenes til tahlu, zil ween eespehjams.

„Jums naw ko baiditees,“ wīnšch faka. „Waj tad juhš, grafeenes kundse, neredsat, kurp mehš brauzam? Juhš tatschu fapratifat, ka mehš negribam jums darit nefa launa?“

Wina ir bijuse wifu laiku aif baillem gluschi fastingufe, bet tagad eerauga, ka tee ir pahrbraukufschu jau pahr eseru un Don-Schuanš palaban dodas augšchup Borgas stahwajā

kalnā. Tad wīni aptur firgu leelā nama preefšchā pee trepem un islaisch grafeeni no kamanam pee wīnas pašchas dšihwolka durwim.

Seraugot fewi atkal sawu kalpotaju widū, kuzi steigšchus metās pa durwim tai preti, wīna atkal atdabū sawu drosch-fērdibu un attapibu.

„Paruhpejatees par muhsu firgu, Anderson,“ wīna faka; „mani atwebeju kungi, bes schaubam, buhs til laipni, drufstu eenahft dšihwolli. Grafam ari wajag buht tuhli klāht.“

„Kā grafeenes kundse pawehl,“ faka Gesta un kahpi tuhdat is kamanam. Berentkreizs, bes pahrlifschanas, atmet groschus kufscheeram. Jaunā grafeene eet papreefšchu, gandrihs neslehpama sawa atreebšchanās preeka, un wed wīnus sahlē.

Grafeene bij jutufēs pahrlēezinata, ka abi kawaleeri baidisees paklauft wīnas usaijinajumam, sagaidit tās wihru. Tā tad wīni wehl nesinaja, kas grafs bij par stingru un taisnigu wihru un nebaidijās no šoda, kahdu teem peenahftees zeeft par wīnas nolaupišchanu un aifwifināschanu? Wina gribeja buht klāht, gribeja dširdet, kā wīnšch aifleedf teem turpmat jel tad wairs spert kahju pahr Borgas sleegsni. Wina gribeja nosfatitees ainā, kā wīnšch eesauks nama kalpotajus un eepasihstinas tos ar tahdeem un tahdeem kawaleeru kungeem, kuzus teem nelad wairs naw brihw laist pa muishas wahrteem. Wina wehlejšās noklauftes, kā wīnšch teem isteiks sawu nizināschanu, — netifween par to, ko tee wīnai nodarijuschi, bet ari par wīnu istureschanos pret wezo majoreeni, kawaleeru firmo labdaritaju un kundsi.

Ja, redšes tikai, ka tas pats wihrs, kufsch pret wīnu weenmehr bijis tikai pate smalkjuhtiba un laipniba, pazelsees taisnās dusmās pret wīnas wajatajeem. Mihlestiba peedos wīna walodai spahrnus. Wīnšch, kas to fargā un glabā kā kahdu smalkatu radijumu nekā wifus zitus, nelad nezeetis to, ka wīnai war usbrukt rupji wihreeschi un fahwert wīnu kā laupitaju putni swirbuliti. Wifa masā kundsite kwehlot eekwehlojās aif atreebibas, no galwas lihds papehscheem. Wīnas wihram bij wīnai tās newaribā japalihds un schās tumschās ehnas jaisflihdina wīnas azu preefšchā.

Bet palkawneeks Berentkreizs, ar beesajām, firmajām uhšam, gluschi besbehdigi dewās ehdamistabā un peegahja rahmi pee kamina, kuzā, grafeenei atgreeschotees no kahdām weefšbam, arween mehdsā kuretees gaischa uguns.

Gesta palika tumsā pee durwim un klusu zeešdams noluhfojās jaunajā grafeenē, kuzai fulainis palihdseja no nemt wirsdrehbes. Tā feshschot un jauno seeweeti usluhfojot, winam kluwa til jautri, kā, warbuht, tikai kahdreif preefšch ilgeem gadeem. Wīnšch redseja til gaischi un bija til pahrlēezinats, ka wīnas kruhtis wajaga buht wisflaistakajai dwehfelei pašaulē, kā tad to winam tšchufstetu pašchas debefis.

Igi wīna bija atrabusēs dšikā meegā, bet reis tā ka tā tai bija janahf deenas gaismā. Wīnam bija neisteizams preeks, ka tam isdeweēs atklāht scho schkist, swehto un newainigo faturu wīnas dšitakajā fēds dibenā. Wīnam

bija gandrīš jafmejas par to, redsot wīnu tik noskai-
tufchos, kwehlojofcheem waigeem, farauktu peeriti.

„Tu tatschu pate nesini, zik tu efi laba un maiga,“
wīnsch domaja.

Ta wīnas buhtnes pufe, kura atklahta reti ahrpasaulei,
wīnsch domaja, — nekad neatfihš wīnas dšikatajam „es“
wīšu wīna teefibu. Bet no ņcha břihscha ņahtot, Gesta
Berlings gribeja wīnai kalpot, kà jakalpo wīsam ņstaiņtam
un deewiņņigam. Tagad wīnsch nespehja noschehlot to,
ka nule wehl isturejees pret to tik warmahzigi. Nebuhtu
wīna tà baibijufes, nebuhtu ta wīnu tik nīkni atgruhduse
no ņewis projam, nebuhtu wīnsch iņjutis, zik ņpehzigī wīsa
wīnas buhtiba uņbudinajās par wīna rupjibu, tad wīnsch
nekad nebuhtu dabujis aptwert, zik ņmalks un zehls bija wīnas gars.

Lihds ņchim wīnam nebija bijis
nekahta eemeņla to tizet. Wīna
tatschu bija bijufe tikai tihrà per-
ņonifizetà dejas kaifliba un jau-
triba. Un turklaht wīna tatschu
bija bijufe ņpehjiga iņdarit pat
paņchu netizamo — apprezetees
ar ņcho dumjo grafu Henritu!

Ta, un wīnsch lihds nahwei
buhs wīnas wehrgs — ņuns un
wehrgs, kà mehdsja teikt kapteins
Kriņtians, un wairaf nekas.

Wīnsch ņehdeja tumņchumà pee
durwim ar ņaklautàm rotam un
tureja itkà ņawadu, jaunu deew-
luhgņchanu wīnas preekņchà. No
pat wīnas leelās deenas, kad paht
wīnu bija nolaidufes apgarojuma
ugunigà mehle, nekad wehl wīnsch
nebija ņawà dwehņelē jutis ņchahdu
paņildinaņchanu. Wīnsch ņehdeja
raħmi un nelidamees trauzetees
— ari tad, kad grafs Dohna
eenahja ar leelu puhli ņauschu,
tas wīņt bija nīkni, lahdedamees
un bahtdamees par kawaleeru
muffigajeem jokeem.

Pirno negaiņu wīnsch peekahwa ņanemt Berentkreizam.
Wīnam paņcham bija jadomà par zitu. Peedņihwojumu
bagatais brunineeks palika meerigi pee ņamina, uņzehlis
kaħju uņ ņamina reņtem, atņtutejis elkoni uņ zekaula un
ņodu uņ plaukņtas, un raudņņijās eebrukņchajeem laudim
pretim.

„Ko tas wīņt lai nosihmē?“ eeruhzās pret wīnu
maņais grafs.

„Tas nosihmē,“ wīnsch atbildeja, „ka, kamehr wehl
paņaulē buhs ņeeweefchi, nekad netruhls ari mukku, kas
pehž wīnu stabules dejo.“

Maņais grafs peetwihla tumņchi ņahrts.

„Es praņu, ko tas lai nosihmē?“ wīnsch atfahrtoja.

„Ja, to es ari praņu,“ ņazija Berentkreizs. „Waj man

brihw ņawukahet pawaiizat, ko lai nosihmē tas, ka grafa
Henrika Dohnas laulata draudņene negrib ar Gestu Ber-
lingu dejoj?“

Grafs jautajofchi pagreefās pret ņawu kundņi.

„Es newareju Henrik,“ wīna iņņauzās. „Es newareju
dejoj neds ar wīnu, neds ar ziteem. Man ņahweja
prahtà majoreene, kurai tee līka moņitees un wahrgt pa
zeetumu.“

Maņais grafs ņaņleħja ņawu ņihwo augumu un atzirta
iņdilufcho ņringalwja galwu atpaņat.

„Mehs, kawaleeri,“ ņazija Berentkreizs, „neatkaujam
neweenam par mums ņmeetees. Kam negribas eet ar
mums dejoj, tam janah ar mums braukt. Graņeenei

Etna kalns un apfahrtnē.

naw nodarits nekas kauns un ar to ņchai leetai war
buht beigās.“

„Nē,“ ņazija grafs, „ar to tai wehl naw beigās. Man
par ņewas uņweņchanos ir jaatbild. Tagad es praņu,
kalabad Gesta Berlings negreefās pee manis peħž gan-
darijuma, ja mana ņeewa bija wīnu apwainojufe?“

Berentkreizs ņmaidija.

„Es praņu —“ atfahrtoja grafs.

„Neweens nepraņa laņņai atkaujas, kad grib nomaukt tai
ahdu,“ ņazija Berentkreizs.

Grafs uņņpeeda roku uņ ņawàm ņchaurajàm kruitim.

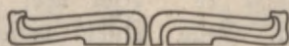
„Paņaule ir atņinufe, ka es eņmu goda wīhš,“ wīnsch
atbildeja. „Es waru teefat ņawus kalpotajus. Kalabad
gan lai es newaretu turet teeņu ari par ņawu ņeewu?“

Kawaleereem naw nekahdas teeßbas par winu spreesi un winu sodit. Zuhfu uslikto sodu es atzetu, es usflatu to par pawisam nenotitufchu."

Schos wahrduß grafs isfleedsa sawâ fihlataja balstinâ.

Berentkreizs pahrlaida ahtru flateenu pahr fabeedribu. Starp wiseem klahtesofchajeem nebija neweena, kas nebuhtu pee fewis nosmehjees, ais jauribas par dumjo grafu Henriku.

(Turpmat wehl.)

Pehdigais zehleens.

A. Baltpurwina tehlojums.

(Beigas.)

Otrs wakars tuwojâs baigi: nodsiisa sposchee faules stari un silas ehnas sagula sneega laukos kâ kaunu wehstidamas. Sals bij tik stiprs, ka domat ari fauli nosaldes, buhs tarpmat tikai naktis un fals. Esers muhdeja weenâ muhdeschanâ un ap balku seenam Laußtis strahdaja ka brihtschkeja un spratschkeja ween. Tas bij tahds mass eepreezinajums, ka, lai gan wiß tita nonahwets un stinðsinats, paschâ stinðsinataja bij saws spehks, sawa dsihwiba. Patumschâ istabâ, ar pliwoscho leesminu us galda, scho wakar bij koti kluft un weentuki. Us muhriina sehdeja lihla wezite ar behrnu flehpi un blakus tai us basam kabjam

pahrbandit. Tomehr wehl wina zereja: warbuht apscheljojas . . .

Weza gada pawakarê Gabalanos atbrauza Bakatajs. Isnesa un uslika us ragawam jaunâs-mahtes wezo gultiau, tahdu pat ratiau un tihniti, kurâ eekschâ bij lupatas, wezas pastalas un weena pakulu kofeka. Tajâ bij eetihst wezâs fainmeezes dota karascha, lai wedot nesaßalst. To wina medis jaunai fainmeezei tukufam, ja fals nenofodis paschas. Atwadijâs no ikweena kâ pehdejo reis, apseßsâs no wezuma kâ apgrusduscho, satam punktum „drieto“ lakatu, un isgahja: muhja diwi foki papreeßch un pate pakaf.

Wina nerunaja ne wahrda, tikai muhjas gala fiteeni pret tulu kâ drebeja . . .

Saimneeze issteidsâs ar gultas segu un fatina tajâ falihkuscho ginðeni: zitabi faßalschot kramâ, kamehr tiktah aißbraußschot. Gan jau segu kahdreiß atwedischo.

Un tad winu aißweda.

Aiß muguras palika istaba ar

kuhposcho stursteni un neleelu logu apaku balku seenâ, istaba, kurâ wina bija eenahfufe kâ sakofna jaunawa, aprakufe sawus jaunawas sawus un zeribas un nu atstahja to kâ nefur nederigs attritums. Sawa muhjecha kapu weetu wina atstahja. Pa labi palika Awoschals ar egu flinu, pa kreiß esers, tagad wiß weens plaschs sneega lauks Deestn, waj wina wairs kahdreiß redses to fili wiknotu kâ toreiß, kad winu weda schurp garâ brauzeju rindâ, kahdu to redsejufe it wafaras daudsus, daudsus gadus. Igi jau nu wina wairs nedsihwos. Warbuht schowakar ispuhtis dsihwibu kâ neaißsegtu leesminu. Tahds bahrgs, aß seemelis nahja pahr eseru, greesâs zauri segai, zauri kauleem . . . ispuhtis, ispuhtis . . .

Ugunswehmeja kalna lawa pluhst zeematâ. Laudis Muhds Deewu.

tupeja diwi sehni. Saimneeks pahrnahja laiku un wifu nakti weenai wajadseja jaunai-mahtei isturet wina ahleschanos. Noßt, ja gribi, es nahwes nebihstos, bij winas atbilde.

* * *

Gabalana laudis noßtuma, kad dabuja sinat, ka jaunai-mahtei jaaiseet. Bakatajs winu nopirzis masafolischana, nopirzis par 15 rubku gadâ, tas ir, wißsch dabuja zilweku un 15 rubtus no pagasta. Gabalans nebij gribejis tâs turet. Nabagi mahjâ winam nepatihlot. Wiswairat par to skuma pate jaunâ-mahte: wina bij zerejufe pawisam zitu labaku mahju, bet redsams, Deews bij nolehmis winu

Mahja Bezumkalns ar peefnigufcham eglem un peefarmojufcheem behrfeem. Tahds klufums un fwehtums ka basniza. Peefarmojufchee sari lihst pahz zefu un wezitei jadoma par debefu meeru, par engeleem ar balteem palmu fareem rokās. Un wina atkal buhs jauna, wefela, schirgta, ka jauniba. Ar wifu buhti wina klufst weena luhgšana pehz atfwabinašanas . . .

* * *

Nahwe daschreis ir brihnum spihtiga. Gadu diwdesmit wehl jaunā-mahte zefoja drehgnos weza gada wafaros no weenas mahjas uf otu un newareja ne nosalt, ne zitadi nomirt. Reifem wina palika waj neustiziga nahwei: gaidi, pagaidi zilweks, un newar fagaidit un reifem fahla domat ari par dshwi. Tas fahlas ar to, ka wina fahla kraht nederigas wilnas lupatas, pluzinat, fukat un pahrwehrt par jaunu dshju. No schis dshjas wina adija kulainus zimbus, furi ar fawu pabulainumu un krahsu daschadibu bij pasihstami par gabalu. Meln-bahrdis schihds, Jankelis, zil brauza uf meestu, til eegreesas ari pee jaunās-mahtes un atpirka wifus zimbus, zil nu furo reis to bij, aismafadams desmit, lihds peez-padsmit kapeikas pahri. Un schihda bruhnās azis sposchi mirdseja, kad winsch tos pakaja fawā nastā. Un tad winsch tos isplatija tahlat — meestā, Widsemē, pat Kursemē un Leifchos lepojās ar jaunās-mahtes tai-fiteem zimdeem.

Par fapelnito naudu jaunā-mahte pirka fihrupu, ar to pameeloja wispirms ikreisejo faimneezi un tās behrnus, bet pahrejo glabaja zeemineem, ja tahds pee winas nahktu. Ari latatinus pirka no ta pascha Janketa, fureem tad apdahwinaja pameitas behrnus, waj zitu kahdu, kas winu kahdreif atzere-jees. Wismihlak uf seemas fwehtkeem, waj jaunu gadu, ja tas bij eespehjams wina dallija fawas balwas un ilgi pate tad par to domaja, ka tās sanems, preezafees, domās par winu, un nejutās pasaulē tif pahrat leeka un fwefcha.

Ehdeenus, to weens eedewa, glabaja, to pameelot otu, ja nahktu kahds. Bet ta ka reti tas gadijās, tad olas waj ahboti glabajot issala, samaitajās un bij jaatdod faimneeku zuhtam. Karaschu gabalini fapeleja un peles tos grausa tihnes dibenā. Saimneezes to sinaja un atturejās no doschanas: to tas lihds preefsch petu baroschanas.

Dauds gaischu zeribu winai atnesa fina, ka Smiltenu magastinu pahrtaischot par nabagu mahju. Geradās wehl reis gaischas zeribas un mirdsoshchi fapni par schis semes dshwi. Nebuhs wairs seemas laika jashst no mahjas uf mahju, nebuhs neweenam pa kahjam, neweens neflatifees

uf pirksteem un nerehkinās, waj tu jau neehd par dauds, waj nebuhs par stahdi tewi turet, waj tu neslinto un newaidi par walti, waj tu newaretu to, waj to padarit. Paschi wahris, paschi ehdis, staigns pa smiltaino preeschu kalnu faufam kahjam, nebuhs wis dubki jabreen ka daschur pa mahjam rudenos: jashst waj nost. Rudeni ees uf Mescha purwu sehnot un ogot: tur mihstās, baltās fuhnās gosejas dsehrwenes, ka leelas, flaidras astu piles un wilni un eefahrtās rudmeesas pa behrsu pudureem ganibam ween.

Un wafaru wisapfahrt mahjai safas preebes un wirschni lihds zefkeem. Rudenos wifs ka weens seedu dahrs — bites wee sum pa malu malam. Un seemu wahwerites

Etnas kalns, statotees no Taorminas.

brehks un danzos no fara uf faru, no preebes uf preedi un pameitas behrni nahks uf netahto stolu, drihsak kahds eegreesifees ari pee winas . . . Rihtos faule nahks pahz preebem modinat un wafaros ta nahks atwaditees pee otras pufes logeem.

Tahdos flaitos fapnos pagahja wafara un peenahza rudens, kad eefwehtija jauno nabagu mahju, kad pahrweda winus kahrotā dshwes weetā.

Tikai te nu wini pahrliezinajās, ka gahjuschi fawas zeribās par tahlu; wini bij noschirti no pasaules pawisam, jutās weentufi, pilnigi weentufi . . .

Kad reis te atfkehja pahrs ffolas sehnu, wini faprata, no kureenes nahja fchi weentulibas fajuhra. Starp wineem nebij wairs jaunibas pahrgalwigas fakofnās zeribu bagatās jaunibas . . . un wini fajutās diwlahrt nabagi.

Tas bij ap Mahrtineem: usnahja bahrga seema. Muhra seenas fahla wifchot. Safurinaja duhfhigi krahfnis un nedekas laikā fshetrus aifweda turp, kur mitejas wifas laites un flimibas. Tikai jaunās=mahtes nenehma lihds. Bet wina zereja . . .

Kahdā festdeenā wina bij pafinojufe pameitas meitu, uf mahju brauzot, lai eegreeschas pee winas. Wina pameeloja to ar fhrupa ritu un eedewa fainiti: to lai aifwedot mammai. Wina nu ilgi wairs nedfihwofhot.

Mahjā mahte aif brijnumeem newareja ne atguhtees: bij atfuhrijufe wifas gultas drehbes, un dafchi pahri pubu-kaino zimdu.

Mahte meiteni ifbahra un pirmdeen drehbes bij janones atpakaf, bet uf gultas wina to wairs neklahja: apmirtas drehbes neweenam neefot mihlas.

Weenu, otu winas beedrus un beedrenes aifweda uf muhscha mahju, tikai jaunās=mahte palika flumstot, ka Deews wina aifmirfīs.

Un bij ar' brijnumis: til foti jau nu wina lihdsinajās ifdilufcham krefflam, kas fedfa winas kaulus — krefflam, kas bij wifis weenos zaurumos, kā pawafara ledus, kas pee wehja puhfmas fashkifht un ifput.

Kad ziti pahmeta: kam taupot gultas drehbes, zimdus, jatu, wina atbildeja: „teem, kas nahks mani paglabat.“

„Efot jau kam leela wajadfiba pehz winas lupateem.“ Garā Mahre peefihmeja nizinofchi.

Jaunās=mahte zeeta klufo.

* * *

Bij pagahjis atkal gads, uffnidfīs pirmāis 'fneegs, eestahjees fals.

Schoruden jaunās=mahte bij kluwufe fawada: nepluzinaja wairs lupatu, neadija zimdu. Pafahwigi fsehlojās ka falstot. No gultas maf nogahja. Sehdeja falihkufe waj guleja un azis raudfijās logā: tās gaidija faules. Kaut kas smags un falts, kā ledus kalns fpeeschotees uf fruhitim, wina fsehlojās.

Buhtot bijufe faule, winai buhtot kluwis weeglat

Bet faule nerahdjās.

Zilweku wina wairs negaidija: tee efot kluwufchi par daudf fwefchi . . .

Bij fahzees atkal nejauts fneegputens ar falu.

Jaunās=mahte nezehlās no gultas un neehda jau trescho deenu.

Aklais Atinfch behdigi kratija galwu: ifgahfifch' nait wifch flaidri redsejis: balts meiteets peebahfīs feju pee loga ruhts un flatijees eelfchā.

„Ko nu aufchojees wakara laikā!“ Garā Mahre bahrās. „Efur ar' redsetajs gadijees!“

Iftabā kluwa tumfchs. Mhrā baltee fneega lauti fa-weenojās ar debefi par kopeju pelekumu.

Behfifch laufija preedes un fwilpdams dfina fneega jahzneekus gar logeem. Nefin no kureenes nahja jaunee, kur palika bijufchee. Bahlganā pelekumā tee radās, aifdrahfās gar logu un pajuda bahlganā pelekumā. Sturstenis gaudoja tā funs.

Pehz pusnaktis wehtra rima un fpozigeo jahzneeki nogula fneega laukos, tā nebijufchi.

Swaigsnes fuhfija klufus fweizeenus baltai semei un tumfchos logos, kamehr ifaufa rihts. Nemanot winas tā nogrima dfikā flumā un wirs preedem pamirdseja fposcha faule.

„Jauno=maht, zeleeš, nu, nu ir faule!“ Garā Mahre runaja, tuwodamās winas lahwinai, gar kuras malam fwabadi falmi steepās uf semi. Driketais lafats bija noflihdejis kahjgali. Lihkais fermens guleja reif ifteepees glufchi taifni.

„Weenmehrf peekaifa iftabu ar falmeem! . . .“ Mahre gribeja bahrtees, bet tad winas foti kluwa gaufati, mirklis fatinga un eefleegufēs nelabā balfi, wina ahtri atkaphās.

„Tad nu ari Deews reif atzerejees,“ aklais Atinfch fwiniigi peebilda.

„Ar fauli Raditaju . . .“ no ffolas nama pluhda rihta luhgfhanas meldija un faules feltitee fneega lauti kluwfawileja lihds.

* * *

Beturtden, bafnijas frogā behrineeku bija deefgan dandf, wifwairaf fainneeki, pee kureem bija dshwojufe pehdejā gadu defmitā un ari ziti, kas mihleja „godibas“. Seemas laiks — wafas laiks — bija ifdewiba pabuht pulkā, pabuht frogā un eedfert fawu fchnabi kā peenahkas, neweens newareja teift, ka eet uf frogu fchuhpot. Tas jau zilweta peenahkums — pawadit . . . Un fawu fchnabiti ifdsert nebija grehks: zitu gadu galwas nauda par fawu peezkapeiku buhs lehtata. Wakatajs, kas zitreif torgos bija gaudees: nefa wairs nedara . . . ar apkopschanu ween, ar apkopschanu ween . . . tagad runaja mihkstu mehli: „Teefa gan, maf wina apehda un tihriga ari bija, apkopeja winai newajadseja. Bet nu labi ka tā.“

„Teefa gan,“ ari aklais Atinfch iflihda pee galda, luhpas laifidams. „Lai Deews meelo winas dwehfeli. Labaf gan wareja nomirt ta Garā Mahre. Jaunai=mahtei balfs bija patihkamata,“ pehdejos teikumus wifch patureja pee fewis un domaja tahlat, kā gudri wifch to ifdarijis. Buhtu wifch to ifrunajis dikti, — Garā Mahre azis ifkrahpetu.

Gabalans bija jau labi fltā un eeraudfijis zaur logu fankeli pa leeljeku brauzot, mahja ar roku un kleedfa, ka waj lai flikli ifbirft:

„Oh, fankeli, welns, nahz eelfchā, nahz eelfchā.“

fankelis bija patlaban kā no meesta braufdamis. Wifch aptureja gan firgu, bet palika uf wefma sehdot, kā pahrdomajot, ko lai dara, kluuft, waj ne. Warbuht eereibufchi, grib fchihdu ifjokot.

„Waj dširbeji, wezo Mof, nahz eelfchā, jaunai=mahtei

behres jadser. Deesgan, pagans, efi winaš zimbos fili-
dijees, deesgan juhs abi pašauli mahnijuschi, — winaš
wezās pašulas un tuhbas, to no filfim isnehmu, tarvos
zimdos saadija."

Išdirdis jaunās-mahtes wahrdu, Sankelis peegreesa
firgu pee sehtas un domigi noleektu galwu, tā prozešjā,
gahja frogā.

„Labdeen, labdeen," winaš šweizina nopeetni firsnigi,

peefarmojuscho bahrsdu no sneega tihridams, „at tad no-
miruse gan . . . ai, wina bija laba mahmina, man no
teefas schehl . . . tik lehtu zimdu nekur wairs nedabuschu,"
tā ihits weikalneeks, laikā atturigs, pehdejo teikumumu winaš
aistureja, šoreis gan beš wajadšibas.

Warbuht winaš bija weenigais, kas domaja, ka ta
miruse par agru, ka ta warejuse wehl dšihwot.

Pafazinas.

Ferdinanda Lion'a.

Uš upes krašta, šaulgoši šnauschi krokodiki. Maši putnini
lehta pa wina muguram un ušlafa kaula brunās eeme-
tuschos kufainišchus. Kad šchee mafee putnini ašlajschas
uš mahju, wina leelidamees stahsta: „Mehs bijām šchodeen
eeluhgti pee krokoditeem uš pušdeenu."

* * *

Nakts melnajā meščā pogaja laštigala: wišpirms baigi
nepazeetigi šauzeeni, — tad klufums — un atkal ismifuma
pilnas ilgās, bešgala nopuhta. Šwirbulis, kurešch nešauschi
bija palizis nomodā, klausjās brihnodamees un, kaut gan
pats tikai tšchiwinat prata, šahla ahtri rakstīt šajušmas
pilnu „kritiku par laštigalās dšeesmam."

Wehlat dšeltenā šehrste, kura neprata ne tik ween tā
pogat, bet ari tšchiwinat, eeluhdša winaš pee šewis uš
maltiti.

Šehrste kluwa eewehrojama mahšlineeku pulzinataja.
Daudši laštija šwirbuka kritiku, — bet laštigala tomehr tur-
pinaja dšeedat šew pašchai par preeku nakts melnajā meščā.

* * *

Dšeguse, kurai ziti putni pašmeta patmihibu, jutās
dšiti apwainota un atbildeja: „Es esot patmihliga?! Es,
kura teezās pehš wišpahrejās labklahjibas, kura atdod wišu,
kura pat šawas olas atstahj juhsu ligsdās!"

Wina bija no teefas šašchutuse par pašaules nepa-
teizibu, — nu pašreje putni šahla šchaubitees, waj tik
wina warbuht naw nepareiši darijuschi.

* * *

Šaulgoši pa dakstina jumtu paštaigajās lehni un zehli
jauna balodite. Winaš uš pehdam šekoja stalts balodis.
Wina štatišās šchad tad atpašak, un wina štati šastapās.
Nonahkuse lihds jumta malai, wina šchaubidamās apštahjās.
Balodis šekoja winaš un noštahjās lihdsjās. „Kā es redsu,
šaukundse, mehs ejam weenu žeku." Šaunā balodite,
aiš peeklahjibas neatbildeja, bet winaš ištureschanās tomehr
nebij atraidofcha. Weens otram lihdsjās, winaš gahja at-
pašak, un wina klausjās ar intereši, to winaš štahštija.
Še peepeschchi balodis eefauzās: „Kahds gabijums: mehs
štahwam mana dšihwotka preekščā! Waj drihštetu jums

parahdit šawas mantas — 18. gada šimtena meeschu krah-
jumu?" „Kapehš ne?" wina atbildeja lehni.

Wehlu wakarā, uštraukta, ar iššpurušchām pašwam wina
atgreesjās mahjā. Un no tās deenas šahla wešt štrauju,
netiklibas pilnu dšihwi. Bet beeschchi dširdeja winaš šuh-
dšamees: „Ša winaš mani tani rihtā nebuhtu pašwedis,
es waru teikt išwarojis, es buhtu wišu muhšchu bijuse
godiga. Un wina tad nošlauzija ašaru.

* * *

Kardinals-statsšekretars Merry del Val.

Šlawā, gar abām štrauta malam auga wihtoli. Winaš
šihkee šari, klufš šchaldami, lihka pašr uhdeni. Štrauš
iššihka. Winaš gultne peeshreja un, apklahdamās ar pušem,
pašwehrtās par šlawu. Wihtoli wehl ilgi štahweja un,
šihkee šari, klufš šchaldami, lihka aiš paraduma pašr šemi.

* * *

Mehnefnizā, wehšajā diška malā šehdeja un pašpaja
diwi labi draugi — diwas wardes. Bija jau šen pašri
par pušnakti. „Šuhs wehl ešeet šauns," šajija wešakais,
„un nešeet mišlestibas leetās neko leelu peedšihwojuschi.
Man ir šeewa — nu, juhs jau winaš paššsteet, — kurai ir
štaišti šaka ahdas krahša, plati išpleštās plešnas un leelas
šelta ašis! Diwi gabi jau pašahjuschi, kamehr ešmu pre-

zejees, bet weenmehr esmu wehl winâ eemihlejees. Un tomehr" — winsch smehjäs, „ari ziti dailumi man peejami. Par peemehru, isgahjuscho nakti . . .“

Jaunatais kusch to jau wairaf kâ gadu krahpa, mihlinadamees ar wina seewu, pazeetigi klaußjäs.

* * *

Bruhna pele rahdija sawai weeschnai, kahdai schurkai, peekrautos labibas schuhnus. „Redseet,“ wina isflaidroja,

tas ir tikai ais aprehkina. Wra lihst un lihst. Nu, saf, ja ta weenmehr lihš, tad wisa rascha sapuhs, un zenam nebuhs wairs nekahdu robeschu.“

Bruhnejai pelei bija taisniba. Leetus lija bes apstahschanäs un ispostija laukus, — bet pahrluhdinaja ari winas labibas schuhnus. Kad schurka fatika peli, wina jautaja issobodama: „Nu, mana mihla, zit tad juhs pelnijät?“
Luff. A. A—sch.

Dalchadi raksti.

Pirija domas par eskimoseem. Kahda jaunâ apraksta par seemepola atrašchanu Pirijs sneeds bagatas sinas par eskimoseem un wina eerascham. Bes scheem „anarkististajeeem seemetu filosofoem“, raksta Pirijs, winam nekad nebuhtu bijuse eespehja kâ pirmajam safneegt semes seemepolu. Winsch tehlo sawus zihnas un zeeschenu beedrus kâ netizami glupu tautu, bet tomehr kâ saprahtigus behrnus. Ar wineem jaapeetas mihki, bet ar wajadšgo stingribu. Eskimosš nekad nepeemiršis winam nodarito netaisnibu, nekad otram nepeedos neispildito solijumu. Tomehr tam, kas wineem tuwojas kâ draugs, wina ustizas kâ sawejeem, un labpraht dodas lihdsi pat nahwê.

Interesantas ir sinas par eskimofu laulibu. Sedotees laulibâ wispirms us ihfu laiku ir wezs paradums un likums. Ja jauneeschi reds, ka nesader kopâ, tad isschkiras un dodas zita laulibâ, kura teef til ilgi turpinata, kamehr ihstee sewi atraduschi. Bet tad lauliba paleef neschkirama. Wina laulibas pamats ir stiprakâ teeßbas. Divus fahzenschus isschkir meefas spehšs: abi pretneeki lauschas jeb fitas ar kreiso roku til ilgi, kamehr weens padodas. Ar panahkto uswaru zihnas zehlonš teef aismiršis. Ka stiprakajam jauswar, tas ir likums, un abi pretneeki top wislabatee draugi. Stiprakâ teeßbas teef pat tiktahlu atšihtas, ka eskimofam ir teeßbas eekarot sawa tuwakâ seewu, ja tas faka: es esmu stipraks. Abi wihreeschi tad ismehgina sawus spehtus un ihstais wihrs waj nu peerahda sawu pahrswaru waj isdod seewu. Wihrs, kuzam seewa apnituse, war ahtri no täs atswabinatees; peeteef ar isflaidrojumu, ka mahjâ preesch täs wairs naw telpu, un winai bes wahrda runas wihrs jaatšahj. Ja seewa negrib iseet pee zita wihra, wina greeschas atpataf pee wezakeem waj brahseem. Nekad ari wina nepeenem sawa wihra wahrdu. Behrni sawas mahtes wahrda. Wahrduš „muhsu tehws un mahte“ eskimosš nepasihst; wina sawz wezakus pee krišiteem wahrdeem.

Eskimofu religiosee preeschstati ir toti weenkahrschi. Deewischla buhtne, kura wada zilweka likteni, wineem ir swescha, bet wina bihstas no kauneem gareem un tiz, ka dwehsele dšihwo muhschigi. Nerefsami eenaidneeki, kauni gari suhtot wiršemes nelaimi, badu, faltus wehjus.

Weenigee labee gari, kuzus eskimosš pasihst, ir wina fentschu dwehseles. Pirms eskimosš atšahj sawu buhdu, winsch treez ar kahju pret seenam, lai aishaiditu kaunos garus. Wiß nowalkatee apgehrba gabali teef saplošti masäs lupatäs, zitadi welni tos isleetotu sewim, jo leelakâ data kauno garu ais aukstuma drebot un klabinot sobus. Tikai reti to pazeeschot un tee esot tee bihtamatee.

Stipri eewehrojama ir parašcha ar kahdu „seemetu filosofo“ glabâ sawus miruschos. Miruschais, kuru apglabâ zit ahtri ween eespehjams, nem lihds us winapauli sawas ragawas. Wina apbruno ar wiseem peederumeem, kahdi til dšihwê nepeezeeschami. Kapa malâ pat noschraub miruschâ mihlakos funus, lai tee ari winapaulê wilktu wina ragawas pa muhschigajeem sneega laukeem. Kâ wihrs teef apgahdats, ta apgahdâ ari seewu. Winas kapa eeleeft lampu, weenkahrschos schuhschanas peederumus, kehka traufus. Neteef pat glahse peemiršta, kura kauš sneegu un schkiltawas, lai ar uguns palihdsibu waretu pagatarot maltiti. „Agrakos gados“, raksta Pirijs, „pee mabtes kapa tika ari noschngaugs winas kruhschu behrnš, bet es mehginaju aptarot scho breefmigo parašchu un manu diwu pehdejo zekojumu laikâ naw wehl nonahwets neweens behrnš.“

Beigdams aprakstu par saweem draugeem-seemefneekem, Pirijs issaka wehleschanos lai neweens nekad nemehginatu atgreet eskimosus pee ziwiliszijas, jo tad sagruhtu wina brahliga sabsedriba, kura ir weenigâ schis rahfas usturetaja.

Sawâ pehdejâ zekojumâ us seemeteem Pirijs brauja gar „Sarkanažam klintim“, grawainu ar sneegu pahrlahtu apgabalu, kuzam 1818. g. anglu pehtneeks Dschons Rosš dewa schahdu nosaufumu. Bekotajs, buhdams pat wairaf juhdšes atstatu, reds jau no tahleenes burwigo affnsarfano sneegonu. Tuwumâ ta isstataš tumschi rosâ. Scho parahdibu issauz ta fauktais „sarkanaš sneegš“, — tee ir masi weenschuhniwu dšihwneeki, kuzi miljoneem dšihwo sneegâ. Wina zauršpihdigais galertweidigais kermenis peedod sneegam fantastisko sarkano krahfu, kura no tahleenes lihdsinas ašinim. „Un katru reis“, beids Pirijs sawu aprakstu, „kad liktens mani weda us seemeteem, schis sarkanaš seemefemes karogs mani weenmehr apšweiza.“

Apſkats.

Walſis domes darbiba.

Walſis domes 20. marta ſehdi, tā „Pet tel. ag.“ ſino, wada *Schidlowſkis*. Teel turpinatas debates par galwenās intendanturas waldes budſchetu. *Faworſkis* (okt.) ir tanis eſkatoš, ka intendanturas reformu preekſchgalā janostahda nowezojuſchos nolitumu zauri luhloſchana par krona podrjadeem. Referents *Swofſchſchinkis* iſſaka walſis aiſſardſibas komiſijas wehleſchanos, lai drihſtittu iſweſtas intendanturas reformas. Budſchets teel peenemts komiſijas noteiktos apmehros. *Sawitſchſ* referē par galwenās artilerijas waldes budſchetu, kas aprehkinats uſ 48,186,165 rbf. un pamafinats par 12,846 rbf. *Galwenās artilerijas waldes preekſchneekſ* runā par budſcheta pamafinaſchanu. Referents atbalſta komiſijas lehmumu. Budſchetu peenem komiſijas noteiktos apmehros. Peenem ari komiſijas wehleſchanos par to, ka lauku artilerija uſlabojama, ka artilerijas fabrikas apgahdajamaš ar jaunām maſchinam, wajadſibas gadījumā iſrakſtot tāš pat no ahrſemem u. t. t.

Sawitſchſ pehž tam referē par galwenās inſcheneeru waldes budſchetu, kas aprehkinats uſ 41,664,962 rbf. Komiſija ſtarp žitu iſſaka wehleſchanos, lai miniſtrija iſſtrahdā gaiſflugneezibas planu.

Paſludina ſtarpbrihdi, pehž kam ſehdi wada *Gutſchlowſ*. *Stenbol-Fermors* weenu weſelu ſtundu runā par gaiſflugneezibu militarnoluſkeem. Runatajš no-rahda, ka nahtotnē ta walſis atradiſeš preekſchrozigā ſtahwoſli, kam buhš labatā gaiſa flote. Beigās runatajš nazonaliſtu wahrdā eefneedš pahrejšas formulu, kurā iſteikta wehleſchanās, ka dibinama ſewiſchka eeſtahde no wairaku reſoru preekſchſtahwojeem, kas pahriſin lugneezibas leetu. *Karamiuiſtra beedriš* aiſſtrahda, ka kara miniſtrija tagad peegreeſchot ſewiſchku wehribu gaiſa lugneezibai. Maja mehneſi *Peterburgaš* aplahrtnē tiſſchot ſarihtoti ſiſtematiſki groſamu gaiſa lugu iſbraukumi, kuri pehž tam tiſſchot iſplatiti ari uſ žiteem apgabaleem. Pee nobalſoſchanaš teel peenemta komiſijas wehleſchanās, grafa *Stenbol-Fermora* formula un komiſijas uſſtahditaiš budſchets. *Sweginzewſ* referē par kara ſkolu budſchetu, kurſch aprehkinats uſ 10,273,129 rbf. Komiſijas pawadraſtā apſlatitiš kara ſkolu ſtahwoſliš *Kreewijā* un ſoti, kahdi buhtu ſperami, lai armiju apgahdatu ar derigeem oſižeeereem. *Nowizkiš II.* žitē no komiſijas ſinojuma to weetu, kurā atſihmetš, ka generalim *Laimingam*, kā leelnaſa *Dimitrija Pawlowiſchka* audſinatajam nebuhtu iſmaſſajama ahrſchtata alga; tahda komiſijas wehleſchanās eſot neweetā un pahrdroſcha. Runa eſot par leelnaſa audſinaſchanu un audſinaſchanaš iſdewumus *Kreewija* neeſot leegufe ari ahrſemju printſcheem. Tahſat wiſchſch proteſtē pret komiſijas preekſchlitumu atželt paſchu korpuſu beiguſcho privilegijaš. *Scha* korpuſa audſekni eſot tahdu perſonu behrni, kurām ſewiſchki nopelni tehwijš labā. Weſ tam komiſijai neeſot teeſiba eejaukteeš kara ſkolu jautajumā. *Wolodimirowſ* paſtahw, ka kadetu korpuſoš wajadſižš pazelt kara un pa-

triotiſma garu. Referents *Sweginzewſ* reſumē debates. Nobalſojot budſchets teel peenemts. Tahſat teel peenemti generalſchtaba un galwenā ſchtaba pahrwaldes budſcheti. *Sweginzewſ* referē kaſaku pulku pahrwaldes budſchetu, kurſch aprehkinats uſ 6,128,031 rbf. un no komiſijas pamafinats par 700 rbf. Lihdš ar to iſteikta wehleſchanās, ka kaſaku apgabaloš eewedama weetežā paſchwaldiba un no kara reſora pahriſinaš iſnemami kaſaku dſihweš žiwil, kulturaš un ſaimneeziſti jautajumi, kuri nododami weetejeem paſchwaldibaš organeem. *Harlamowſ* gara runā aiſſtahw paſchwaldibaš eeweſchanaš ideju kaſaku apgabaloš. *Œſchikſkins* iſſakas, ka no Amuraš un Uſurijaš apgabalu kaſaku ſemem atdalama kahda daſa preekſch eezekotajeem un ir pret mahkſliigu kaſaku kahrtas pawairoſchanu zaur ſemneeku-eezekotaju peerakſtiſchanu pee tāš. *Petrowſ I.* peekriht *Harlamowa* flehdſeeneem. *Schemetowſ* eefneedš wehleſchanos, lai no wiſpahrejšāš ſemeš platibaš, kura 1898. gadā *Turgajaš* apgabalā nodota kirgiſeem, wiſpirmā kahrtā tittu apmeerinati *Drenburgaš* kaſaki. Teel peenemta wehleſchanās aprobeſchot runaš laiku uſ 10 minutem. *Woiſoſchnikowſ*, *Liſiſchkins*, *Kirjanowſ* un *Mankowſ* atſakas no wahrda tadeht, ka wineem neeſot eeſpehjamš iſteikt ſawas domaš 10 minutu laiā, pee kam *Mankowſ* no ſawas puſeš eefneedš formulu, kurā atſihtš par waja-dſigu noſtiprinat kaſaku ſaimneezibaš Amuraš un Uſurijaš apgabaloš. Budſchets teel peenemts.

Nahtoſchā ſehde 22. martā.

22. marta ſehdi wada *Gutſchlowſ*. *Prozenko* ſino par kara leetu galweno pahrwaldes budſchetu, kurſch ir 3,493,186 rbf. leelš. Budſcheta komiſija wehlaš kara leetu ſanitaro apſtahtku uſlaboſchanu, rihtkojoteeš pehž teem peedſihwojumeem, kuruš mums dewiš pehdejaiš karſch. *Semeš* aiſſardſibas leetu komiſija wehlaš, lai tittu dotš plaſchakš apſtats par ſanitareem apſtahtleem armijā, un lai kara medijinaš akademiža tittu organiſeta tā, ka apmeerinatu armijaš un ſloteš wajadſibaš; ſchihdeem akademižaš apmekleſchana naw atlaujama. *Rapuſtinš* praſa ſchiglatu noteikumumu iſſtrahdaſchanu preekſch armijaš ſanitarāš leetas pahrwaldiſchanaš un ahrſtu truhkuma iſnihžinaſchanaš. Iſteizaš pehdeji pret komiſijaš wehleſchanoš, lai ſchihdi netittu peelaiſti akademižā. *Œchin-garewſ* ſaka, ka leelā *Kreewijaš* nazonalā nelaiime — ſloteš božā eeſchana, notikuſe neſlatoteeš uſ wiſu to, ka tur naw bižiš neweena ſchihdu ahrſta. Pee armijaš bijuſchi ſoti daubſi ſchihdu tautibaš ahrſti un iſpildijuſchi ſawuš peenahlumuš ar wiſleelako paſchuſupureſchanoš. Runatajš beidſot ſaka: „Wiſeem jabuht pilnteeſižgeem pilſoneem un wiſi buhš gatawi uſupuret tehwijai ſawu dſihwibu un weſelibu.“ *Graſſ Benigſenſ* ſino, buhdamš kā ſemeš aiſſardſibaš leetu komiſijaš referents, ka komiſija praſižuſe ſchihdu tautibaš ſtudentu nepeelaiſchano akademižā tadeht, ka armijā neteekot peenemti ſchihdu tautibaš ahrſti.

Sawitſchſ konſtatē, ka akademižaš ſtudentu leelatā

data peederot kreisajam partijam, kas neesot zeeschams, fewischi militarajās mahzibas eestahdes. Winsch peewed tahdu gadijumu, tur students atfines, la esot pret protestu generalu militarās godinaschanas leetā; wina beedri to peekahwuschī par to preekschlasijumu laikā. Wijs weens akademijas kurss leedsees buht klast pee nahwes sodu ispidischanas. Wispahri nemot, apstahli akademijā esot wisleelakā mehrā nenormali. Ja schihdus nepeelaischot akademijā, tad to darot tai noluhkā, lai iswestu dsihwē tahdu jau pastahwofschu likumu. Purischkewitschs faka, la greefees ar luhgumu pee akademijas direktora Danikewfsta, lai tikt nodibinata akademijā akademista faweeniba. Danikewfsts simpatisejot ar scho ideju, bet aishahdijis us to, la pee militareestahdes neesot peelaischama nekahdu fabeedribu pastahweschana, jo wina buhtu pret militarās disziplinas praftbam. Winsch, Purischkewitschs, esot apmeerinajees, domadams, la akademijā disziplina teekot pateefi eetureta. Bet eewehrojama parahdiba ir ta, la weenā kursā, kurā ir 130 wiħri, tikai 19 naw peewee-nojuschees protestam par klastbuhfchanu pee nahwes sodu ispidischanas. (Peetrischana un „bravo“ fauzeeni kreisajā puse.) Wijs tas peerahda, peħz runataja domam, la akademija pahrdstihwojojot to paschu kriħsi, ko wifas zitas mahzibas eestahdes. Bet ar to tak newar apmeerinatees! Runatajs aishahda us to, la akademijas lastawā lihds schim gadam neesot peelaisi netik ween labo organi „Semtschchina“ un „Rufftoje Snamja“, bet pat „Nowoje Bremja atfihita par hukiganu lapu. Rā simbols, par nepretoschanos kaunumam, tur stahw Tolstoja portreja. Apstatidams tahdu parahdibu eemeflus, Purischkewitschs aishahda us schihdu parahdischanos akademijas seenās uu faka: Lai schihdi ari buhtu akademijā, bet tikai tad, tad tur nebuħs politikas. Kas atteežas us Schingarewa aishahdijumu par schihdu tautibu aħrstu darbibu kara, tad Purischkewitschs faka, la us tahfajeem austrumeem schihdi gahjuschi tadeħt, lai waretu dsih armijāpropagandu. Reserwisti, kuri greefuschees atpakal no kara, lihdsinajuschees driħsaf kaut tahdam tur puhlim, nekā armijai. Rifelowitschs faka, la par schihdu riħzibu nobodot wislabako leezibu godalgu leelais staitis, kuras wini dabujuschi. Runatajs briħnas par atfaukschanos us likumu, kursch nepeelaischot schihdus akademijā — tahda likuma nemas neesot. Esot tikai ministra zirkulars. Par wisleelako mufkibu runatajs usflata domas par to, la schihdu tautibas kara aħrsti peekopuschi propagandu armijā. Esot bijuse gan fanitarās nodafas preekschneeka generata Atekszejewa pawehle par to, la schihdi nodarbojotees wairak ar kritiku, nekā ar darbu. Bet ta bijuse generata Atekszejewa pawehle, kursch isdewis paroli: „Mehs atkahpjamees no Mukdenas ar dseedaschanu!“, generata, kursch atjelts weħlak no amata. Runatajs beids: „Ja negribat seht naidu un kaunumu, tad neiffakat tik sliktas weħleschanās!“ Peħz pauses sehdi wada Schidlowfks. Markows II. aishahda us to, la akademijas preekschneeks peelaids organisazijas pret walsti un waldbibu: starastu institutu, studentu biblioteku ar kreisajam awisem, wafara isriħlojumus, kuru eenahumi tikuschi is-

leetoti preeksch rewoluzionareem noluhkeem, darba biroju, kurā wifu waru fagrahbuschi fawās rokās kreiso partiju studenti; 130 nemeerneeku galwa, kuri atteizās buht klast pee nahwes sodu ispidischanas, atfihmets us selta tahpeles wina darbības deħt un eejelts par Sweaborgas zeetofschna aħrstu Breesmigās parahdības akademijā bes kaweschanas jaisnihzina. Markows domā, la akademijā newajagot usnemt netikween schihdu tizibas laudis, bet wispahrigi wifus, kuri zehluschees no schihdu aħnim, jo dauds schihdu tagad peenemot zitas tizibas, lai apeetu likumu. Schihdus newar peelaist armijā, jo wini tai tikai kaitē. Schihdi reds kreewu walsti sawu eenaidneeku — wini mums ir dabigi eenaidneeki Runatajs zite schihdu parafschu graħmatu „Schulchanaruch“, kura aisleeds aħrsteem glahbt kristitos, ja tee tuwu nahwei; palihdsibas fneegschana peelaischama tikai tad, ja preteja gadijumā waretu peedsihwot nepatfischanas. Newar suhtit us akademiju laudis, kureem winau graħmatās pawehlets, lai tee neglahbtu no nahwes kristitos. Schihdi leetojot akademijā stipendiju triħsreis wairak nekā kreewi; schihdi naw peelaischami netikween akademijā, bet ari feldscheru skolās. Markows labo wahrdā issaka tahdu weħleschanos, fazidams, la schihdu mahzischana, kuri esot kristito eenaidneeki, tuwinotees walsts nodewibai. Peenem preekschlikumu par debatu fleħggschanu. Par balsfchanas motiweem runadami, Rifelowitschs un Fridmanis aishahda, la Markows nesaprotot graħmatu un zitejot apmelotaju mufkigos spreedumus. Neparisee zitati esot nemti no kahda Schmatowa darba. Markows paslaidro, la pamatojotees us Dr. Eberta autoritatiwo wahzu tulkojumu. (Troschnaini applausi pa labi un „bravo“ fauzeeni.) Beloufows reds, la oktobristi schodeen fewi atklasti parahdijuschi par schihdu pretineekeem. Walsts warai jaisturas pret wifam tautibam weenabi. Antisemitu kustibai walsti peeweenojotees tikai kufuku nehmeji un krona naudas sagki. Poketajews faka, la tahda weħleschanās iseet tikai no patriotu rindam, kuras atrodas atfihtee walsts nodeweji — Schmidti. Preekschfehdetajis aishahda runatajam us to, la winsch apwainojis weenu domes daku un nem tam wahrdū.

Schtfehpefks: „Newar balsot par meleem, jo tulkojums ir nepareis, tā to atfinuse pate teefa. (No labās puses: „Melojat!“). „Schulchanaruch“ pasneeds mahzibas par morali un miħlestibu pret tuwaku. (Applausi pa kreisi, trosnis — pa labi.) Eahnizks, faka, la darba grupa newarot balsot par zilweku naida atteezibam pret Kreewijas pilfoneem. Peenem komiħjas weħleschanās ar Schingarewa papildinajumu. Par weħleschanos, lai akademijā netiktu wairs usnemi schihdi, balfo, sahli zaur pretejam durwim atstahjot, 144 pret 116. Markowa weħleschanās teek atmehta ar 143 pret 105 balsim. Galwenās kara medizinas waldes budschets teek peenemts. Sehdes wadischanu usnemas Gutfkows. Par galwenās kara teefas pahrwaldes isdewumu budschetu fino Sweginzews; budschets 1,599,077 r. leels. Babjanfks faka, la neslatotees us nomeerinaschanos walsti, turpinajotees nahwes sodi un aħnaina migla pahrlahjot wifu

waldbiam eejauktees tautu eefshejā dšihwē un wišs buhs labi, tee Webera eeskati. Tā tad wiņsch bija pilnigi mantšesterianisma peekritejs. Wahzu nazonalliberals. 1905./6. gadu zihņās winam bija šwešas un pretigas. Jau 1905. g. wafarā Weberš tapehš, redsedams, ka šchur tur noswilt pa muiščas šchuhnim, laudis šahf streikot, zet basnižās tratschus, atfakas no sawas lihdsdarbības pee latweeschu konwersazijas wahrdnizās, jo wiņsch newarot wairs strahdat preeesch tahdas tautas, kura strahdajot tahdus darbus. Rahds tragisms! Wihrs, kas peegreesees latweeschu tautai, kas wišu sawu muišchu preeesch tās zih-nijees pret wahzeescheem, aištahwejis allasch masako tautu teešbas, usfauzis latweescheem „waj aismirfat juhs pah-tagas un rehtas, kas wihra godu laupija“ u. t. t. nu nokrata latweeschu pihschus no sawām lahjam, atstahj sawas Sutanu-Walteru mahjas pee Daugawas, aiseet uf Wah-ziju un tur nopehrf jaunū jemes gabalu pee teikšmainās Reinas krašteem, faratsta grahmatu, kurā attaiņno maso tautu apšpeeschanu un pahrwahzoshanu, ar wahrdu glorifizē, zet wišu to, kura apkaroshanai seedojis wišu sawu muišchu. Bilweks bet tomehr newar tā wišu šaischu, ar to šaisitjees, pahrraut. Šchad tad Weberi pee Reinas wehl eetrihžās lahda flana, kas tam atgahdina Latwiju, Daugawas kraštus, un wiņsch atkal šahf ilgotees pehš dšimtenes, pehš latweeschem, grib pahrdot sawu ihpashumu tur tahlumā pee Reinas krašteem un atgreestees uf dšimteni, pee mahmufas Daugawas. Bet neschehligā nahwe aistawē scho ilgu pee-pildishanos. Un latwju tautas dehls, kaut pehš dšimuma wahzeetis, mirst šwešā malā. Meers wina pihschteem, dušt šaldi! „Kas muišcham zihstot karojis, to brihwi peštit waram!“

Witums Wehwers †. Apdahwinatais latweeschu akteeris Witums Wehwers marta mehnescha otrā pušē Berlines krahšchajā šwehru dahrsā noschahwees. Pehdešā laikā Wehwers strahdajis pee Posenes prowinges teatra un wina materielee apstahhki bijušchi it labi. Tihri waj lahda nelaimē apsehduše mušfu jaunus mahšleneektus.

Var Smiltenes-Ainaschu dšelszeta buhwes darbu waditau eezelts inscheneers Kautseps un par šcha dšelszeta distantschu pahrsimeem knašs Liewens un inscheneers Pokrowstis.

Prahwa par usbrukumu Bihriņu muišchaj. Rigas apgabalteesa Ernestu Sweedri par usbrukumu Bihriņu muišchaj 1905. gada 5. dezembri kopā ar ziteem apbru-noteem wihreem 2. aprili šch. g. šodija ar 2 mehnescheem zeetuma un wīnu līka turpat teešas šahle apzeetinat, jo tas newareja eemafat no teešas peeprahto šalogu 100 r.

Jurjewā, 30. martā. Walsts domes lozeklim Bula-tam, kā „Netsch“ šino, Widsemes gubernators aisleedšis nolāst Jurjewā ležijas par starpparlamentaristo šaweenību, par šo deputatam pašinots ar telegramu.

Otro Chdoles nemeernu leetu drihsumā isteefas kara teešā, jo apšuhdšibas attis šchinis deenās jau is-fneegtas. Tiks teešatas 4 personas: bijušchais Chdoles min. školās školotajs Fr. Obsteins, J. Seemers, M. Pruhšis un J. Gudermanis. Beidsamee 3 tika no pirmās prahwas isdaliti, tadehš ka generalgubernators wīnus bija šodijis par to, ka pahtrautufchi mešcha ziršchanu un prokuraturai wajadseja pahrlēezinatees, lahda nosēeguma dehš wīni šoditi. Tagad wiš apšuhdseti uf 102. panta 2. dakas pamata.

Wentšpili, 29. martā. Pee Dredešas stazijas, Maslawas-Wentšpils-Ribinstas dšelszeta, lahduš 60 ša-schenus no stazijas, Pantefewitschu šahdšchā iszehlees ugunšgrehšs. Nodēgufšas daudš mahjas. Ari zihwēi kritufchi par upuri.

Par 4110 rubl. Frona naudas isšchkehrde-schanu Keepajas apgabalteesa teešaja Mišputē 29. martā bijušcho Strundas pasta nodakas preeeschneeku Razenbergu. Lai isšchkehrdeschanu šlehptu, wiņsch ari wehl wilstois grahmatas. Teeša peespreeda winam 3 gabus arestantu pahrmahzishanas nodatā, atnemot ari teešbas.

Baltijas domenu waldes prahwu 29. martā isteefaja Rigas apgabalteesas žiwilnodaka. Leeta pašahw šanneeka Jura Freimana šuhdšibā pret Baltijas domenu waldi, atšiht „Tschabu“ mahjas Lutrinu pag., Ruldigas aprinki, par sawu ihpashumu. Scho leetu Rigas apgabalteesa jau isteefaja pag. gada 21. septembri, pee tam peespreeda atšiht „Tschabu“ mahjas par šemneeka Jura Freimana ihpashumu, uslikdama 325 rubl. teešas isdewumus Baltijas domenu waldei Freimanim par labu. Uf scho Rigas apgabalteesas aismuguristo špreedumu domenu walde bij eefneegufe atšaufsmi un leetu isteefaja par jaunū 29. martā. Domenu waldes interesēs teešas preeeschā aištahweja šchis waldes šewišchu usdewumu eerehdnis J. Schillings, kurešch runaja apmehram lahdu puštundu, peewešdams domenu waldei par labu wišadus peerahdijumus. Šuhdsetaja interesēs aištahweja adw. Fr. Alberts, kurešch ašrahdija uf to, ka Schillinga atšepkojumu atkahr-tošchana šuhdšibu nepawahjina un ka Schillings wišus šchos atšepkojumus jau peewešdis papiros, kurus eefneedšis agrati apgabala teešai un tapehš wineem, tā teešai jau šinameem, naw nekahdas nosihmes un wīni leetu ne zaur to no jauna nepašklaidro un Baltijas domenu waldes teešbas nepa-pildina un nepašklaidro. Fr. Alberts tapehš luhdš teešu, atšiht „Tschabu“ mahjas par Freimana ihpashuma, jo ari šuhdšibas noišgšana šche nekriht šwarā. Apgabala teeša ari watar isšpreeda šuhdšibu Jurim Freimanim par labu, uslikdama wišus teešas isdewumus Baltijas Domenu waldei.

Peterburgas teešu palatā 29. martā tika luhkota zauri Rigas politechnikas študentu Koffakowška un Krišchisanowška apelazijas šuhdšiba. Abi študenti no Rigas apgabalteesas par diwkaņu bij noteefati: Koffakowškis — zeetofni uf 4 nedekam, bet Krišchisanowškis hauptwachtē uf 2 nedekam. Šchi diwkaņa, kura notufuse uf kor-poraziju teešas lehnuma, zehšufes uf politiska štribda pamata, kura isnahlumš bijis tas, ka Koffakowškis atšazijees no konjaka, kuru Krišchisanowškis winam peesolijis. Diwka-ņū Koffakowškis tika weegli eewainots. No šuhdsetaju pušes usstahjās šw. adw. A. J. Segars. Teešu palata pamašinaja Koffakowškim šodu un peespreeda winam 7 deenas aresta. Atteezibā uf otru apšuhdseto špreedums ap-štiprinats.

Besgodis. Rigas apgabalteesas preeeschā watar stahjās 24 gabus wezais Leons Gembizkis, kuru apwainoja par to, ka mehginajis iswarot lahdu wehl 14 gabus nefa-sneegufschu meiteni. Apgabalteesa atrada Gembizti par wainigu un noteefaja wīnu uf wišu šewišchu teešbu šau-deschanu un nodoshanu arestantu pahrmahzishanas no-datās uf 3½ gadeem, eestaitot šoda preeeschismellešchānā pawaditos 3 mehneschus zeetumā.

Jaunajā Rigas teatri (Romanowa eelā Nr. 25) israhdis: treschdeen, 7. aprili Konradina Kreugera roman-tisko operu „**Rakts mahjas Granada**“; peektdeen, 9. aprili buhs 34. tautas israhde, kurai israudšita Wīlama Šchepšpira behdu luga „**Wenzijas moris**“.

Peterburga. Pulkowas obserwatorijas preeesch-stahwis profesors Borgmans isteizees „Wirsch. Web.“ lihds-strahdneekam, ka Halleja kometa ar kailām azim nemas nebuhšot redšama.

ka pirms kahdeem mehnescheem Feierbenkss bija luhdss pee pahwesta pehz audienzes, bet pahwests bijs ar meeru tahdu dot tikai tad, ja Feierbenkss atfatas no sawa no-
doma, fazit metodistu bainiza sprediki. Rusvelts atradis, ka tee paschi nofazijumi likti preefscha ari winam, un zaur amerikani suhtni Romā atbildejis, ka winsch newar pee-
nemt nelahdus nofazijumus, kas aprobešotu wina rihzibas brihwibu. Pee tam winsch isteiza zeribu, ka swehtais tehws wina peenems 5. aprili (23. martā). Domehr Kairā Rusveltam peenahfufe atbilde, ka audienze war titt dota tikai sem pirmat mineteem nofazijumeem. Amerikani weenbalstgi atstihst Ruswelta istureschanos par pareisu un domā, ka pehz schi inzidenta pahwesta zeenitaju staitis Amerikā ees mafumā. — Wainigs pee Ruswelta nepee-
nemšanas esot kardinals-statssekretars Merijs del Wals, kuresch wispabri tā rihkojas un isturas, itka tagad wehl buhtu widus laiki. Katofu basniza zaur to dauds zeesch. — Sizilijā ugunswehmeja kalna Etna lahwas ispluhdumi nodarijuschi leelu postu. Sihmejumos redsams Etna kalns un ta aptahrtne. Lahwa pluhst jau zeematos, laudis isfamifuschi luhds Deewu, lai nowehrsch breefmas. Etna kalna pelnu leetus lijis pat Bakar-Indijas uhdenos. Angtu twaitona „Polo“ kapteins, kuresch brauzis no Suelwas, tāpat pasta twaitona „Adon“ kapteins sinojuschi, ka Bakar-Indijas uhdenos winus pahrschidsis beess pelnu leetus, no kura wisa juhra dabujuse sawadu tumšchu krahju ar tumšchu putu schiwitram. Kā domā, tad schis pelnu leetus zehlees no Etnas iswerdumeem. — **Greckijā** karalis nolassjis dekretu par tautas šapulzes šafaulšchanu, kura štatis zauri walsts fatwersmes pamata likumus.

Prischtinā (Albanijā), 16. (3) aprili. Lihds ar kara spehta eeraschanos eestahjusēs ari apmeerinaschanās. Nemeerigee albani naw wairs redsami agrakajās posizijās, bet wini atwillufshees dštiki Labas eelejā. Pilsehta lihdsinas kara nometnei. Konzentreti jau 18 bataljoni ar 6 baterijam un ziti 11 bataljoni apmetufshees pee Ferisawitšchas. Šchodeen šagaida eerodamees Scheftet paschu ar tahtakeem 8 bataljoneem. Sarunas ar albaneem naw wedufshees pee panahfumeem un albani, redsams, šagatawojas uf pretimturešchanos.

Pekingā, 16. (3) aprili. Nemeeri Tschangschā iszehlās deht aisseeguma iswest rihfu. Laušchu puhlis no dedsinaja labibas noliktawas, kā ari kristito milionaru namus. Ušbruhkot waldbibas ehšai, eewainots gubernators, kuresch no eewainojuma nomiris. Angtu konsulats un muitas nams atstahs un ahrsemneeki aishchgufchi uf fugeem. Pilsehta atronas nemeerneeku rokās. Uš Tschangschu aissuhtits Kinas kara spehts un trihs leelgabalu laiwas.

Teheranā, 14. (1) aprili. Deht raditalo nazionalisti uswaras medschilifā atkaphās no amata Sepechdars un Serdars Afads. Wina weetā nahks Mustafa el Memaliks un Nawobs Huseins Kuli kans. Jaunā waldbiba grib eeguhst Persijas pilnigu patstahwibu pret Angliju un Kreewiju.

Muhfu bildes.

1) **Weita gabja uf awotu.** No Greuze (Jean Baptiste). Schis glesnas originals ir Parises Luwras pilf. Wina ir pariseeschu mihtakā glesna. Schis glesnas attehlojumus redsam wišās leelpilsehtu mahfflas pahdotawās. Originals, kas Luwras pilf, titt staitis, itkā tas buhtu lahda Deewa un ne zilweku rofu darbs. Šcho glesnu, kuru mehš apšimejam par „Weita gabja uf awotu“, ihsti nofauz par „Salausto kruhfi“. Staitstule, kā glesna

rahda, gabjuse uf awotu pehz uhdens, bet pee tam daita rosite šahfufe pluhkt sawas zitas mahffinas, pukites, kruhse laikam peestufses pee almīna un tai šahnos isluhssis robs. Weitinai nu gan pilns klehpis mešcha roschu, preeks par tam, bet behda, to mahte teiks par šaplibuscho kruhfi. Schis glesnas glesnotajs dšihwojis no 1725. g. lihds 1805. g. Wislabal winam isdewufschās štaistules. Kur min frantschu mahfflu, tur min ari „Salausto kruhfi“, kā frantschu mahfflas lepnumu. — 2) Friedrichs Königs un ahtrdrufas preše. Gutenberg ar sawu grahmatu drufšanas mahšinas isgudroschanu bija šazehlis weselu remoluziju, jo nu grahmatas wareja šahkt isplatitees tautā. Bet grahmatu drufaschana wehl bija wisai nepilniga, kā jau wišs šahfumā. Friedrichs Königs bet grahmatu drufšanas mahfflu titt wehl ihsti pazehla uf winas tagadejā augstuma. Wina isgudrotā ahtrdrufas preše, kā to šimejums rahda, jau bija toti pilniga un ar to wareja drufat nefalihdsinami ahtraf, nekā ar toreisejam wezajam mas derigam mahšinam. Friedrichs Königs, kā to jau wina wahrds rahda, ir wahzeetis, tāpat kā Gutenberg, un dšimis 17. aprill 1774. g. Gislebenā un miris 17. janwari 1833. g. 1810. gadā winsch pee Würzburgas nodibinaja pirmo ahtrdrufas prešes šabritu Wahzija. No ta laika šchogab tā tad paeet 100 gadi. Šahfumā Fr. Königam wina noluhks, drufas mahšinu pahrlabofschana, nemas negribeja isdotees. Bet winsch nesaubeja duhschu, 1807. g. demās uf Londonu, tur tad sawas idejas šahka realisjet kopeji ar angeem Benfleju un Baueru, un nu tam laimejās šafneegt mehri. Pee Fr. Königā panahfumeem tā tad leeli nopelni ari scheem abeem angeem.

Watejas wehstules.

I. Df. — Pleškawā. Išsuhtijām.

B. — Š. Tāpat.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Išpashneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Šcha numura pasta abonenteem kā peelikums lihdsi eet Alfa-Nobela broščura „Kahdu separatoru pirkt?“

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peebahwā

eekššemes un ahršemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

štipru wihnogu wihnu 50 k.

šekofschās šilialēs:

Šuworowa u. Dširnowu eelu štuhri,

Šelgawas šchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Šlescha eelā Nr. 4a,

Petschat lunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Nigas štuhri.